

331.184
ส 244.0
e.3

การศึกษาปัญหาซึ่งมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู
ที่สอนในระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
เปรียบเทียบกับครูในจังหวัดใกล้เคียง

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุธรรม ประทานทรัพย์

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถนนวิถ ๑๑ พระโขนง กรุงเทพฯ ๑๐ ๖๖ โทร. ๑๑๒๑๖๗๘. ๑๑๒๑๖๑๕๐

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
พฤษภาคม ๒๕๒๐

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิติได้พิจารณาปัญหานี้จนบัดนี้แล้ว เห็นสมควรรับ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

ศาสตราจารย์ ดร. อดิศักดิ์

ประธาน

ศาสตราจารย์ ดร. อดิศักดิ์

กรรมการ

ศาสตราจารย์ ดร. อดิศักดิ์

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไข จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมควร อภัยพันธุ์ อาจารย์ ดร.สวนา พรพัฒน์กุล และอาจารย์ ชูศรี พรรณเขษม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้อย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และคณะครูโรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม โรงเรียนปทุมคงคา โรงเรียนหอวัง โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม โรงเรียนวัดสุทธธีราราม โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร โรงเรียนเทพศิลา โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนโยธินบูรณะ โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ โรงเรียนชลราษฎรอำรุง โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ และโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์แสดงความคิดเห็น และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา ตันบุญเท็ก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ ศรีโสภา ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำในการสร้างแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ คุณอาอินทร์ สุบรรณเสนีย์ คุณสมจิตร สกชน คุณอรรพรรณ ประกองเวช และเพื่อน ๆ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล การพิมพ์ การอัดสำเนา และอำนวยความสะดวกในสถานที่ต่าง ๆ ตลอดจนสนับสนุนให้กำลังใจผู้วิจัยจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ประโยชน์อันจะพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขออุทิศบูชาดวงวิญญาณของ "พ่อ" ให้ได้ประสบสุขในสัมปรายภพ และขอบูชาพระคุณ "แม่" ของผู้วิจัย ตลอดจนครูอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยทั่วกันทุกท่าน

สุธรรม ประทานทรัพย์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1

บทนำ

ภูมิหลัง

1

ความมุ่งหมายในการวิจัย

5

4

ความสำคัญของการวิจัย

5

ขอบเขตของการวิจัย

5

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

6

2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8

สมมุติฐานในการวิจัย

21

๔๐

3

วิธีดำเนินการค้นคว้า

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

22

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

25

การเก็บรวบรวมข้อมูล

28

การจัดกระทำกับข้อมูล

28

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

29

4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

32

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

32

บทที่

หน้า

5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทสรุปย่อ

ความมุ่งหมายในการวิจัย	43	32
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	43	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43	
การวิเคราะห์ข้อมูล	44	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44	
อภิปรายผล	46	
ข้อเสนอแนะ	52	

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและจังหวัด ใกล้เคียง รวมทั้งจำนวนแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่ใช้โดยสมบูรณ์	23
2	แสดงค่านัยสำคัญความแตกต่างระหว่างปัญหาของครูในกรุงเทพมหานคร และครูในจังหวัดใกล้เคียง	33
3	แสดงค่านัยสำคัญความแตกต่างระหว่างปัญหาของครูหญิงและครูชาย	34
4	แสดงค่านัยสำคัญความแตกต่างระหว่างปัญหาของครูโสดและครูที่สมรสแล้ว	35
5	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างของปัญหา ของครูตามปัญหาส่วนตัว จำแนกตามประสบการณ์ที่แตกต่างกัน	36
6	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างของปัญหา ส่วนตัวของครูเกี่ยวกับบุคลิกภาพ จำแนกตามประสบการณ์ที่แตกต่างกัน	37
7	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างของปัญหา ส่วนตัวของครูเกี่ยวกับครอบครัว จำแนกตามประสบการณ์ที่แตกต่างกัน	38
8	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างของปัญหา ส่วนตัวของครูเกี่ยวกับเศรษฐกิจ จำแนกตามประสบการณ์ที่แตกต่างกัน	39
9	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อหาความแตกต่างของปัญหา ด้านสภาพการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามประสบการณ์ที่แตกต่างกัน	40
10	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยปัญหาด้านสภาพการปฏิบัติงานของครู ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันเป็นรายคู่	41

ภูมิหลัง

การให้การศึกษาที่ดีแก่พลเมือง เป็นสิ่งสำคัญที่ทุกประเทศจะต้องคำนึงถึง โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งผลิตคนในระดับกลาง และจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ผู้ที่ทำหน้าที่สำคัญในการอบรมสั่งสอนให้มีความรู้และรู้จักขนบธรรมเนียมวินัย ทักษะการอ่านเป็นประโยชน์ให้พร้อมที่จะเป็นพลเมืองดี ประกอบอาชีพอันเป็นกำลังทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นอย่างดีก็คือครู (บุญถิ่น อัตถากร, 2513 : 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของครูต่อกระบวนการศึกษานี้ วีรยุทธ วิเชียรโชติ (วีรยุทธ วิเชียรโชติ, 2517 : 40 - 42) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับกระบวนการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม เพราะครูมีความสำคัญในการพัฒนา "คน" และ "กำลังคน" ที่จะไปพัฒนาประเทศ ประเทศใดหากมีความปรารถนาจะพัฒนาระบบการปกครองและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ครูจะเป็นผู้สนองตอบความปรารถนานี้ได้เป็นอย่างดี เพราะครูเป็นผู้มีอิทธิพลสำคัญรองจากบิดาและมารดา

ปัจจุบันนี้ เป็นที่ยอมรับกันว่าสังคมทุกสังคมย่อมมีปัญหา เพราะบุคคลในสังคมแตกต่างกันทั้ง เพศ วัย อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ และฐานะทางสังคม รวมทั้งระดับความสามารถส่วนบุคคล (โก สวัสดิ์พิพาณีย์, 2518 : 1 - 8) ทั้งนี้ อาชีพครู (ละเมียด ลิมอักษร, 2516 : 56) ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องติดต่อกับคนหลายประเภทจึงต้องประสบปัญหาต่าง ๆ และทำความเข้าใจให้ครูพอสมควร ตรงกับคำกล่าวที่ว่า "ครูคือคนบุญญแบกภาระ" (นัส สุวรรณรัตน์, 2509 : 158 - 160) เพราะครูต้องเผชิญปัญหาหลายด้าน ทั้งในด้านส่วนตัว การปฏิบัติงาน ความเป็นอยู่ภายในครอบครัว จากการสำรวจของกองการวิจัย กรมวิชาการ (ศึกษานิเทศการหลวง, 2504 : 62) พบว่าครูจำนวน 37.32 % ยากเปลี่ยนอาชีพเนื่องจากรายได้ต่ำ

และองค์การอาชีพที่กวดหนารายได้ดีกว่า มีเกียรติกว่า ปัญหาการเงินก็เป็นเหตุหนึ่งที่มีผลกระทบต่อกระเทือนต่อสมรรถภาพการทำงานของคน ซึ่งจะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อนักเรียน เพราะเด็กจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพในการทำงานของคน ความมีน้ำใจในการเป็นครู มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู เมื่อครูไม่มีใจรักในอาชีพครู จะตั้งใจสอนเด็กให้ได้อย่างไร เด็กที่โตมาจะมีคุณภาพต่ำ (ลาวน สายยศ, 2517 : 129)

สัมพันธภาพอันดีระหว่างครูและนักเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง จากผลการวิจัยของ เทรเวอร์ส (Travers, 1958 : 396) เกี่ยวกับสัมพันธภาพของครูและนักเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพอันดีระหว่างครูกับนักเรียนอีกด้วย และพบว่าครูจำนวนมากล้มเหลวทางด้านการมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งน่าจะเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู เพราะงานครูต้องประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือทางด้านการความรู้ และด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูจะต้องมีทั้ง 2 ลักษณะ จึงจะประสบความสำเร็จ (อ้างจากคมเพชร ฉัตรศุภกุล, 2515 : 3)

อย่างไรก็ดีครูมีภาระหน้าที่มากมายที่จะต้องทำให้สำเร็จทั้งค่ากลาของสวัสดิ์ สุวรรณอักษร (สวัสดิ์ สุวรรณอักษร, 2517 : 70 - 74) ซึ่งได้สรุปภาระหน้าที่ของครูไว้ว่า เป็นอาชีพที่ต้องใช้ทั้งกำลังกายและกำลังความคิดไม่ว่าจะเป็นครูระดับใดก็ตามต้องพยายามคิดค้นวิธีการต่าง ๆ ในการสอนให้โดนผล และประเมินผลเพื่อปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลา ส่วนชีวิตนอกโรงเรียนครูจะต้องพยายามผูกพันกับชุมชนและปรับคนให้ก้าวทันโลกอยู่เสมอ แต่หาทำไม่ได้ตามที่คาดหวังไว้ (Crow, 1951 : 225) ก็จะกลายเป็นคนอารมณ์เสียไม่มีความสุขในการทำงาน กลายเป็นคนทำงานแบบเครื่องจักร ครูบางคนหาโอกาสพักผ่อนเที่ยวเตร่ใดแต่บางคนแม้จะมีเวลาว่างก็ไม่พักผ่อนเพราะเคยชินกับการทำงาน จึงทำให้กลายเป็นคนเคร่งเครียดไม่มีความสุขในการทำงาน

นักจิตวิทยาฝ่ายสุขภาพจิต (ประมวล คิคคินสัน, 2514 : 18 - 19) ให้ความเห็นไว้ว่าผู้ที่มีความสุขนั้นหมายถึงผู้ที่มีความสำเร็จในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี แต่หากต้องเผชิญปัญหาชีวิตมากมาย เช่นการครองชีพ การสมรส การเป็นบิดามารดา โรคภัย เศรษฐกิจ สังคม และการงาน ก็อาจกระทบกระเทือนถึงสุขภาพจิตด้วย โดยเฉพาะอาชีพครูต้องเผชิญปัญหามากมายซึ่งทำให้ประสาทถึงเครียดได้ง่าย

เฟนตัน (Fenton, อ้างจากกิตติพร ปัญญาภิญโญผล, 2515 : 5) จำแนก
ความเครียดไว้ว่าเกิดจาก

1. ความเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือสุขภาพกายไม่ดี จิตใจก็พลอยชุลมุน
2. สาเหตุทางด้านการอาชีพทำให้คับข้องใจ เช่น ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่นั่นคงในอาชีพ
ขาดความสามารถ เช่น ขาดมนุษยสัมพันธ์ ขาดความสนใจ บุคลิกภาพบางอย่างบกพร่อง เช่น
บกพร่องในการไต่ถาม การเห็น
3. เนื่องจากความขัดแย้งในชีวิตของคนของครู เช่น ความรู้สึกอึดอัดไม่สมหวังในชีวิต
ความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับ สถิตย นิยมญาติ (สถิตย นิยมญาติ, 2519:46-47)
ที่กล่าวสรุปไว้ว่าความเครียดมีสาเหตุมาจากทั้งแหล่งภายในและภายนอก สาเหตุภายในได้แก่
ชีวิตจำกัดทางร่างกาย และสติปัญญา ถ้าปัญหานั้นเหนือขีดความสามารถทางร่างกาย ความเครียด
เนื่องจากความคับข้องใจก็เกิดขึ้น ส่วนสาเหตุภายนอกได้แก่ จากครอบครัว การงาน
เพื่อนร่วมงาน การจราจรคับคั่ง อากาศเสีย ล้วนเป็นเหตุให้เกิดความเครียดซึ่งเป็นอันตราย
ต่อสุขภาพจิตทั้งสิ้น และ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2518 : 168)
ได้สรุปสาเหตุของความกระทบกระทั่งจนใจครูจนเกิดความเครียดไว้ว่าเกิดจากสิ่งต่อไปนี้

1. เป้าหมายงานซ้ำซาก
2. งานมาก
3. มีปัญหาเรื่องที่พักอาศัย
4. เกิดขัดแย้งกันในโรงเรียน
5. รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย และไม่คุ้มกับแรงงาน

เรื่องของการต้องการของมนุษย์นั้น เป็นสิ่งที่น่ามาพิจารณา เพื่อหาทางช่วยเหลือ
และเพื่อความเข้าใจมนุษย์ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ เต็มสิริ บุญยสิงห์
(เต็มสิริ บุญยสิงห์, 2515 : 12) ได้สรุปความต้องการของมนุษย์ไว้ 13 ประการดังนี้

1. อยากแข็งแรงมีสุขภาพดี
2. อยากมีเงินใช้พอเพียง
3. อยากมีบุคลิกภาพดี

4. อยากไ้รับความสำเร็จ
5. อยากมีความสุข
6. อยากไ้รับคำชมเชย
7. อยากเป็นอิสระ
8. อยากไ้โอกาสแก้ตัว
9. อยากไ้ความนิยม
10. อยากมีเวลาพักผ่อนทำงานอดิเรก
11. อยากไ้รับความสบาย
12. อยากมีความมั่นคงในวัยชรา
13. อยากมีความมั่นคงในอาชีพ

คนเรานั้นถ้าไม่ได้สิ่งที่คาดหวัง จิตใจจะเสีย เกิดความวิตกกังวลทำให้งานหย่อนสมรรถภาพลงได้ นอกจากนั้นชั่วโมงในการทำงานที่เหมาะสมก็มีความสำคัญต่อความพึงพอใจและประสิทธิภาพของงานเช่นกัน เพราะมนุษย์ย่อมต้องการเวลาพักผ่อนเป็นอิสระกับครอบครัวและสังคม ความพึงพอใจในงานจึงจะเกิดขึ้น และย่อมจะเป็นพลังสำคัญที่จะทำให้งานบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้อย่างดีที่สุด และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และ เคอร์ซอล (Darsal, 2515 : 78) ให้ความเห็นไว้ว่า ถ้าบุคคลพอใจในงานของตนแล้ว ย่อมจะปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียรอย่างยิ่ง และมีความอดุสาหวิริยะ แต่ถาบุคคลปราศจากความพึงพอใจในงานที่ทำอยู่ จะมีส่วนทำให้การทำงานค่อยประสิทธิภาพลง การงานจะไม่ราบรื่นและความรับผิดชอบจะน้อยลง การปฏิบัติหน้าที่ย่อมจะเฉื่อยชาลงตามลำดับ และในปัจจุบันนี้ครูอาจารย์ส่วนมากกำลังเสียขวัญ (จักรสิน พิเศษสาธร, 2519 : 15 - 17) ขาดกำลังใจในการทำงานซึ่งอาจเป็นเหตุให้การศึกษาของชาติไม่พัฒนา จึงเห็นควรอย่างยิ่งที่จะนำปัญหาเหล่านี้มาพิจารณาหาข้อมูลอันแท้จริงที่เป็นสาเหตุแห่งปัญหาของครู เพื่อวางแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ความช่วยเหลือโดยตรงกับความเป็นจริงและเพื่อผลงานที่มีประสิทธิภาพของครูต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

สิ่งที่จะหา

1. เพื่อศึกษาปัญหาทั้งในค่านส่วนตัวซึ่งเกี่ยวกับบุคลิกภาพ กรอบครัว เศรษฐกิจ และปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ความสะทกใจในการทำงานของครู ในกรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบกับครูในจังหวัดใกล้เคียง

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของครูทั้งในค่านส่วนตัวซึ่งเกี่ยวกับบุคลิกภาพ กรอบครัว เศรษฐกิจ และปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานซึ่งสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ความสะทกใจในการทำงาน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ ประสบการณ์ในการสอน และสถานภาพสมรส

ความสำคัญของการวิจัย

สิ่งที่จะหา

1. ทำให้ทราบปัญหาซึ่งสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ความสะทกใจในการทำงานของครู ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง

2. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารและผู้อยู่เกี่ยวข้องได้ขงไขมูลที่เป็นรากฐานในการแก้ไขการบริหารงาน และการนิเทศการศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และสร้างเสริมประสิทธิภาพในการทำงานของครู

4. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเสริมสุขภาพจิตของครู

5. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

สิ่งที่จะหา

การศึกษาครั้งนี้จะจำกัดอยู่ภายในขอบเขตของประชากรกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่จะศึกษากันนี้

1. ประชากร

ประชากรสำหรับการศึกษากันนี้คือ

1.1 ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2519 ในกรุงเทพมหานคร รวม 62 โรง

1.2 ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2519 ในจังหวัดใกล้เคียง 14 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอยุธยา ลพบุรี อ่างทอง สระบุรี สิงห์บุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี ชลบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร ราชบุรี รวม 28 โรง

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษานี้ได้แก่ ครูในกรุงเทพมหานคร 310 คน และครูในจังหวัดใกล้เคียง 190 คน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

จังหวัดใกล้เคียง

1. จังหวัดใกล้เคียง หมายถึง จังหวัดที่อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทางตรงจากตอนเมืองในรัศมีไม่เกิน 100 กิโลเมตร (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2500 : 99)

2. ปัญหา หมายถึง สิ่งที่รบกวนจิตใจ และทำให้เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับสมรรถภาพในตัวเอง และปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม (พุทธศาสนิกชน, 2517 : 1) หมายถึงปัญหาค้นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ปัญหาส่วนตัว หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากความไม่พึงพอใจ และความวิตกกังวลเรื่องส่วนตัวดังต่อไปนี้

2.1.1 ปัญหาบุคลิกภาพ หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากความไม่สบายใจที่ได้สอนวิชาที่ไม่ตรงกับความถนัด รู้สึกว่าอาชีพครูต่ำต้อย ไม่ทัดเทียมกับอาชีพอื่น ความสามารถไม่เหมาะสมกับระดับชั้นที่สอน ประสบการณ์ในการสอนไม่เพียงพอ เป้าหมายอาชีพครู เป้าหมายและเห็นคุณค่าเนื่องจากเดินทางไปทำงาน สุขภาพเป็นอุปสรรคต่อการสอน

2.1.2 ปัญหาครอบครัว หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากความวิตกกังวลในเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวไม่ปรองดองกัน ความคิดเห็นแตกต่างกัน ระดับความรู้ของคู่สมรสต่างกัน ต้องรับภาระในครอบครัวมาก ต้องทำงานจนไม่มีเวลาอุทิศให้ครอบครัวยุ่งยากกับการปกครองสมาชิก

ในครอบครัว ที่พักอาศัยกับแคบ แอค์ ที่พักไกลจากที่ทำงานมากทำให้ไม่สะดวกในการเดินทางมาทำงาน เป็นห่วงกังวลในความปลอดภัยของบ้าน

2.1.3 ปัญหาเศรษฐกิจ หมายถึงปัญหาที่เกิดจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาการเงินรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย มีภาระหนี้สินมาก วิตกกังวลเกี่ยวกับการสร้างฐานะในครอบครัว

2.2 ปัญหาความสัมพันธ์การทำงาน หมายถึงปัญหาที่เกิดจากความไม่สะดวกใจไม่พึงพอใจในด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับนักเรียนไม่ตั้งใจเรียน ไม่เคารพครู ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ เข้ากับผู้ร่วมงานไม่ได้ ผู้บังคับบัญชาไม่ยุติธรรม คณงานบริการไม่ดี สวัสดิการไม่เพียงพอ อุปกรณ์การสอนขาดแคลน.

เอกสาร และ งานวิจัยเกี่ยวกับ *องค์ประกอบอาชีพ*

✕ ในสหรัฐอเมริกามีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการที่ครูละทิ้งอาชีพครูไปประกอบอาชีพอื่นเป็นจำนวนมากทุกปี ทางฝ่ายบริหารได้เล็งเห็นความสูญเสียอย่างมหันต์ในแง่ของการฝึกหัดครู ซึ่งรัฐจะต้องใช้เงิน ใช้เวลา และแรงงานไปเป็นอันมากกว่าจะผลิตครูออกมาได้แต่ละคน แต่เมื่อผลิตออกมาแล้วมิได้รับประโยชน์ดังที่ปรารถนาไว้ นอกจากนั้นการที่ครูผู้ทำการสอนมาแล้วและมีประสบการณ์ในการสอนพอสมควร ลาออกจากอาชีพครูเสียเป็นส่วนมากทำให้ต้องบรรจุครูใหม่ ซึ่งยังขาดประสบการณ์ในการสอน และจะยังผลเสียแก่การศึกษาของชาติอีกโสดหนึ่งด้วย เหตุนี้จึงได้มีการปรับปรุงโรงเรียนและจำนวนนักเรียนแต่ละห้องให้เป็นที่ยพอใจแก่ครูยิ่งขึ้น แต่กระนั้นอำมีสาเหตุประการอื่นอีกมากที่ทำให้ครูกับขงใจในการปฏิบัติงาน ที่ควรสนใจศึกษา (อรรถจน สุนทรพงศ์, 2505 : 53 - 57)

โกรว์ (Crow, 1951 : 150) นักสุขวิทยาจิตให้ความเห็นไว้ว่า งานครูเป็นงานที่มีภาระยุ่งยาก และมักทำให้ประสาททั้งเครียดได้เสมอ ทั้งนี้ได้สรุปปัญหาที่ทำให้ครูยุ่งยากใจไว้ดังนี้

1. บุคลิกภาพไม่เหมาะสม
2. เตรียมการสอนไม่พร้อม
3. เงินเดือนไม่พอใช้
4. ขาดความรู้ในการสอน
5. ห้องเรียนใหญ่เกินไป
6. ปัญหาครอบครัวและสังคม
7. สุขภาพทางกาย
8. ทักษะที่ไม่ดีต่ออาชีพ

ปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมาคมการศึกษาของสหรัฐอเมริกา
(The National Education Association, 1938 : 37) ที่พบว่าสาเหตุที่ทำให้ครู
นอนไม่หลับเพราะเกิดความกังวลใจ เนื่องจากสาเหตุตามลำดับดังนี้

1. ปัญหายุ่งยากทางการเงิน
2. ปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบัน
3. ญาติพี่น้องป่วย
4. ไม่พอใจในการเรียนของนักเรียน
5. ปัญหาสุขภาพส่วนตัว
6. ยังเป็นโสด และความสัมพันธ์ทางครอบครัวไม่ปรกติ
7. ปัญหาทางระเบียบวินัย
8. ไม่ไ้เลื่อนตำแหน่ง
9. ทำงานด้านหลักสูตรในโรงเรียน
10. ไม่มีความสุขในชีวิตสมรส
11. ปัญหาทางศาสนา

ปัญหาเหล่านี้จะเป็นเหตุบั่นทอนพลังงานของครูให้ลดถอยลงและยังมีผลต่อสุขภาพจิต
อย่างยิ่ง ทั้งนี้เบอร์นาร์ค (Bernard, 1961 : 431) ให้ความคิดเห็นว่าอาชีพครูเป็น
อาชีพที่เต็มไปด้วยปัญหา เช่น รายได้ต่ำ ปัญหาจากเด็ก ผู้บังคับบัญชา สังคม สภาพที่ทำงาน
การไม่ส่วนในการบริหาร ไม่มีบริการเกี่ยวกับสุขภาพ ไม่มีเวลาพักผ่อนเพียงพอ ไม่มีสวัสดิการ
ช่วยเหลือครู สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้สุขภาพจิตเสียได้โดยง่าย

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่น่าจะเกิดขึ้นได้เมื่อคนเราเติบโตเป็นผู้ใหญ่คือการมีชีวิตสมรสที่เป็น
สุขหรือไม่ ถ้ามีปัญหาความสนใจต่างกัน มีปัญหาการเงิน การเลี้ยงดูอบรมบุตร ความคิดเห็น
ขัดแย้งยอมเป็นมูลเหตุที่จะบั่นทอนความสุขในชีวิตสมรส และชีวิตครอบครัวลงได้ จำเป็นอย่างยิ่ง
ที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับครอบครัว ญาติพี่น้อง และพยายามที่จะเข้าใจกัน เพราะถ้าไม่สามารถ
อยู่รวมกันด้วยความเข้าใจได้แล้วอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กระทบกระเทือนอารมณ์ได้ง่าย

แต่อย่างไรก็ดี จากการวิจัยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (อ้างจาก
ชนะ ประถมศรี, 2507 : 71 - 72) พบว่าชีวิตสมรสของครูในเกณฑ์ราบรื่น แม้จะมีข้อ
ขัดแย้งอยู่บ้างในเรื่องต่อไปนี้

1. ไม่มีใครช่วยดูแลบ้านเรือน
2. เวลาว่างไม่ตรงกับคู่สมรส
3. คู่สมรสเห็นว่าครูมีรายได้ต่ำ
4. คู่สมรสเห็นว่าครูจู้จี้จุกจิก
5. คู่สมรสเห็นว่าครูไม่ทันสมัย

ครอบครัวเป็นเรื่องสำคัญที่อาจเป็นมูลเหตุแห่งปัญหาหากขาดความสัมพันธ์ที่ถูกต้องกัน
ทั้งความคิดเห็นของ ประไพรัตน์ โมราภณ (ประไพรัตน์ โมราภณ, 2516 : 4) เกี่ยวกับ
ครอบครัวว่า สมรรถภาพในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงครอบครัวที่ขาดระเบียบ
ขาดการจัดสรรในเรื่องที่อยู่อาศัย การเงินและการงานให้เป็นสัดส่วน ย่อมเกิดปัญหาได้โดยง่าย
ทุกคนในครอบครัวจึงควรเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงให้เกิดสมรรถภาพอันดีในระหว่าง
สมาชิกในครอบครัวเพื่อให้เกิดความสุข ปราศจากปัญหากระทบกระเทือนใจ และเพื่อให้คนใน
ครอบครัวมีสุขภาพจิตดี เพราะความหมายของผู้ที่มีสุขภาพจิตดีนั้น เอ็ดเวิร์ด (Edward,
1954 : 21) ให้ความหมายไว้ว่า "คือคนที่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ครอบครัว และ
สังคม สามารถเผชิญปัญหาและเลือกแสวงหาสิ่งที่พึงพอใจ มีความสำเร็จ และความสุขในงาน
ประจำวัน ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี และมีชีวิตเป็นสุขในสังคม"

แต่การทำงานอย่างมีความสุขหรือไม่นั้น ผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการสร้างน้ำใจให้กับ
ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ตามความคิดเห็นของ ภิญโญ สาธร (ภิญโญ สาธร, 2512 : 7)
ที่กล่าวถึงสิ่งที่ผู้บริหารไม่ควรละเลยในการพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. รายได้ เพราะถ้ารายได้ไม่เพียงพอ จะทำให้ไม่มีกำลังใจในการทำงาน
2. สวัสดิการของพอเพียง หมายถึงสภาพที่ทำงาน ห่วงพักครุ ความสะดวก
ตลอดจนสิทธิต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตหรือความก้าวหน้า
3. ความภูมิใจในหน่วยงาน ถ้าโรงเรียนมีชื่อเสียงครูก็ภูมิใจ มีน้ำใจทำงาน
การมีส่วนร่วมในสังคมทำให้คนมีน้ำใจที่จะทำงานต่อไป

* เกี่ยวกับสภาพการทำงานและสภาพของหน่วยงานนั้น คิงส์เบอรี (Kingsbury, อ้างจากประสัถ์ คปนิยากร, 2513 : 127) มีความคิดเห็นทำนองเดียวกันว่ามีอิทธิพลต่อสภาพขวัญ และประสิทธิภาพของคนงานและหน่วยงานอย่างยิ่ง และยังให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า รายได้เป็นสิ่งที่มียิทธิพลต่อขวัญของผู้ที่ทำงาน และประสิทธิภาพของงานเช่นกัน ทุกหน่วยงานจึงควรเพ่งเล็งในด้านสวัสดิการให้มากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพของงาน

อันนี้สุขภาพจิตของครู เป็นสิ่งสำคัญที่ควรปรับปรุงสร้างเสริมเพราะ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2518 : 169) ให้ความเห็นไว้ว่าครูเป็นเหมือนหลักของโรงเรียน สุขภาพจิตในโรงเรียนก็คือสุขภาพจิตของครู ถ้าครูมีสัมพันธภาพอันดีต่อกัน รักศิษย์ ทั้งใจสอนโรงเรียนก็เหมือนมีสุขภาพจิตดี มีความสุข แต่หากครูหงุดหงิดนักเรียนก็พลอยหนีโรงเรียน สุขภาพจิตของโรงเรียนก็เสื่อมลง เพราะครูที่กำลังประสบปัญหาส่วนตัววนเวียน ย่อมไม่มีเวลาเอาใจใส่ปัญหาของนักเรียน สุขภาพจิตของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ และควรคำนึงถึงเพื่อหาทางขจัดต้นเหตุแห่งปัญหาให้ลุล่วง

* งานวิจัยต่างประเทศ

การวิจัยครูและโรงเรียนในประเทศไทย

จากการศึกษาของ ครูคแซงค์ (Cruickshank, 1975 : 357 - A) สอดตามความคิดเห็นของครูมัธยมใช้แบบสอบถาม My Biggest Problem Today Inventory Forms และ Teacher Problem Checklist พบว่าปัญหาของครูที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ได้แก่

1. ขาดความรู้สึกลोकภัยในการทำงานและอยากมีอิสระ
2. อยากมีสุขภาพแข็งแรง
3. อยากให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียน
4. อยากมีทัศนคติต่ออาชีพครูดีขึ้น
5. ต้องการความเข้าใจจากผู้อำนวยการและผู้บริหาร

พอสรุปได้ว่า เป้าหมายของครูมัธยมเกิดจาก

1. ความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์
2. เกิดจากความต้องการตามบทบาทของการเป็นครู

งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของควิตูกัว (Quitugua, 1975 : 1224 - A) ในการศึกษาองค์ประกอบที่กระทบกระเทือนต่อความพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนรัฐบาลใน เกาะกวม โดยสำรวจความคิดเห็นของครู 305 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบ 18 ประการคือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. การบริหารโรงเรียน
3. ความสัมพันธ์กับนักเรียน
4. ความสัมพันธ์กับชุมชน
5. การบริหารโรงเรียน
6. หลักสูตรและบริการเรื่องอุปกรณ์ในการสอน
7. สภาพการทำงาน
8. อัตราการทำงาน
9. สถานภาพของครู
10. เงินเดือนและเงินผลประโยชน์
11. ความมั่นคงในการงาน
12. หลักการรับคนใหม่
13. การควบคุมของรัฐ
14. การบริหารส่วนกลาง
15. การอำนวยความสะดวกในการศึกษา
16. ความก้าวหน้า
17. ความเป็นอยู่ในชุมชน
18. ความคาดหวังของการศึกษาในอนาคต

ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูไม่พึงพอใจในสภาพการทำงาน ความมั่นคงในอาชีพ ความเป็นอยู่ในชุมชน อัตราการทำงาน เงินเดือน เงินค่าตอบแทน สถานะของครู และความช่วยเหลือของรัฐ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูแปรเปลี่ยนไปตามอายุ ประสบการณ์ในการสอน ตำแหน่งการงาน ระยะเวลาที่สอน สภาพที่อยู่อาศัย และขอบเขตการศึกษา

องค์ประกอบที่เป็นเหตุให้ครูไม่พึงพอใจและลาออกจากงาน ได้แก่ปัญหารายได้ไม่สมคุลย์กับ
 ค่าครองชีพสูง ขาดการอุดหนุนจากรัฐในค่านสวัสดิการ เกี่ยวกับที่พักอาศัย และสภาพการงาน
 ไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เฮคคลิก (Hechlik, 1975 : 5546 - A)
 เรื่ององค์ประกอบที่ทำให้ครูให้ค่าปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่พอใจในการปฏิบัติงาน ปรากฏ
 ผลว่า องค์ประกอบที่ทำให้ครูให้ค่าปรึกษาไม่พึงพอใจคือ สภาพของการทำงาน รายได้และความ
 พึงพอใจในค่าแห่งการงาน นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ผู้ร่วมงาน บรรยากาศในโรงเรียน
 และเพศ

โดยเฉพาะค่านรายได้เป็นองค์ประกอบที่ตรงกับผลงานวิจัยของ เฮคคลิก
 (Hedlund, 1975 : 4416 - A - 4417 - A) จากการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นต่ออาชีพครู
 ของครูในเอเชียโอเปีย พบว่า เหตุผลขั้นต้นที่ทำให้ครูลาออกจากอาชีพนี้คือ รายได้ต่ำ ซึ่งเป็น
 เหตุให้ครูมีสถานะทางสังคมต่ำมาก

นอกจากปัญหาเกี่ยวกับรายได้แล้ว พอกก (pogue, 1954 : 158 - 170)
 ได้ศึกษาสภาพของครูในโรงเรียนสาธิต โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของครู พบว่า
 การได้เข้ามีส่วนร่วมออกความคิดเห็นในการบริหารงาน การได้รับความยกย่อง การได้รับความ
 ยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในงามากขึ้น เพราะ
 ทำให้ครูมีกำลังใจทำงานด้วยความตั้งใจยิ่งขึ้น และปัจจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในงานนอกเหนือ
 จากสถานที่ทำงาน เพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน อัตราการทำงาน การมีส่วนร่วมในการบริหาร
 งาน โอกาสก้าวหน้า เงินเดือน สวัสดิการ เช่นที่กล่าวแล้ว ความมั่นคงปลอดภัย ศักดิ์ศรี
 ของอาชีพ ประสิทธิภาพในการทำงาน การพิจารณาความดีความชอบโดยยุติธรรม โอกาสหยุดงาน
 และระยะทางจากที่พักถึงที่ทำงาน ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ
 ในการปฏิบัติงานอีกด้วย

✓ นอกจากนี้ ผู้บริหารมีอิทธิพลสำคัญที่จะทำให้ครูมีขวัญหรือเกิดความพึง เครียดได้ง่าย
 จะเห็นได้จากการวิจัยของ มิลาน (Milan, 1962 : 10) ซึ่งศึกษาอัตราการทำงานของครู
 ในรัฐเนบราสกา และ การวิจัยของซอเรนเซน (Sorensen, 1962 : 4)
 ซึ่งศึกษาการทำงานของครูในรัฐเดียวกัน ต่างได้พบว่า แม่ครูจะพอใจในงานที่ได้รับมอบหมาย

แต่จะมีความพึงเครียดเนื่องจากผู้บริหารอึกค้ายและครูเสนอแนะให้มีการปรับปรุงให้เกิดความ
 ยุติธรรมในค่าบริหารงานให้มากขึ้น ส่วนเรื่องอัตราการทำงานของครูนั้นพบว่า ชั่วโมงการ
 ทำงานของครูไม่แตกต่างกันมากนัก และการที่ครูมีชั่วโมงสอนมากไม่ได้เป็นต้นเหตุแห่งปัญหา
 ครูที่มีชั่วโมงสอนน้อยกลับมีความวิตกกังวลมากกว่า แต่กระนั้นครูส่วนใหญ่เสนอแนะให้เพิ่มบุคลากร
 เพื่อช่วยงานเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร เมทเฟสเซล (Metfessel, อ้างจาก อรรถ
 สุนทรพงศ์, 2515 : 57) *ศาสตราจารย์ในวิชาจิตวิทยา ได้ศึกษาความคับข้องใจของครูใน
 สหรัฐอเมริกา พบสาเหตุที่ทำให้ครูไม่พอใจในอาชีพครู 50 ประการ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ครูไม่พอใจสภาวะการทำงาน ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์
 ขาดบริการสำคัญเพื่อช่วยเหลือนักเรียน เช่น ค่านักศึกษา แนะนำ ภาระของครูหนักเกินไป
 จนไม่มีเวลาพักผ่อน และรายได้น้อยไม่สมมูลกับงาน

2. ครูไม่พอใจความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูรวมงาน การบริหารที่
 ขาดหลักความยุติธรรม ขาดการเอาใจใส่ด้านสวัสดิการ ขาดการสนับสนุนความก้าวหน้า

3. ความคับข้องใจที่เกิดจากสภาพของประชาคม ขาดการสนับสนุนยกย่อง
 อาชีพครูเท่าที่ควร ขาดอิสระเช่นบุคคลในอาชีพอื่นไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมส่วนตัวหรือสังคม

การวิจัยนี้มุ่งหมายให้ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางพิจารณาช่วยเหลือครูในปกครองโดยคำนึงถึง
 บุคคลและสถานที่ซึ่งอาจทำให้บุคคลมีปัญหาแตกต่างกันออกไปได้ โดยเฉพาะครูที่มีประสบการณ์ในการ
 ทำงานน้อย จากผลการวิจัยของ ชวอช (Schwarz, 1975 : 535) ซึ่งได้วิจัยปัญหาของครู
 ใหม่ที่เพิ่งเริ่มสอนตั้งแต่ 5 ปีลงมา พบว่าครูใหม่ต้องเผชิญปัญหา ความสัมพันธ์กับนักเรียน กับ
 ผู้บริหาร ผู้ร่วมงาน ผู้ปกครอง และชุมชน ถึง 91.2 % อีก 74.3 % มีปัญหาส่วนตัว เช่น
 รายได้ ปัญหาการปรับตัว ความขัดแย้งในอาชีพ การแต่งงาน ครู 59.4 % ไม่มีความชำนาญ
 ในการสอน และลำบากใจในการปกครองนักเรียน โดยเฉพาะปีแรกหรือปีที่สองของการทำงาน
 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคเคิล (Nickel, 1976 : 358 - 360) จากการศึกษาปัญหา
 ของครูที่เริ่มทำงานปีแรก ปรากฏผลว่าปัญหาที่เด่นชัดคือ ปัญหาความประพฤติของนักเรียน
 ความไม่ตั้งใจเรียน การที่นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครู ปัญหาสัมพันธภาพระหว่างผู้บริหาร
 ผู้ร่วมงาน ผู้ปกครอง ชุมชน และจากผลการศึกษาของแชมเบอร์เลน (Chamberlain, 1966 : 183) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับครูและระบบบริหารในโรงเรียน ได้พบว่าครูใหม่วิตกกังวลต่อ

สภาพการทำงานมากกว่าครูเก่า

การศึกษาของฮาแรพ (Harap, 1959 : 55 - 57) เรื่ององค์ประกอบที่กระทบกระเทือนต่อสภาพขวัญของครูพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ครูขวัญไม่ดีคือรายได้ต่ำ จำนวนนักเรียนในชั้นมาก การบริหารไม่ดีพอ ไม่มีช่วงเวลาพักผ่อน อาคารสถานที่ไม่เหมาะสม ขาดวัสดุอุปกรณ์ เช่น เกี่ยวกับการทดลองของเบอร์เกธ (Bergeth, 1970 : 6293 - A) เกี่ยวกับสภาพขวัญของครู 545 คน พบว่าขวัญของครูขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของครูกับผู้บริหารและกับคณะครู อัตราเงินเดือน เวลาทำการสอน สถานภาพของครูในชุมชน และการได้รับความสนับสนุนจากสังคม ถ้าครูพอใจในงานที่ได้รับมอบหมาย พอใจสถานภาพของครู รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์มีพอเพียง จะช่วยให้ครูทำงานอย่างเต็มความสามารถ และพบว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับขวัญสูงกว่าครูในโรงเรียนเล็ก และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมานานมีระดับขวัญในการทำงานสูงกว่าครูที่เพิ่งเริ่มเข้าทำงานใหม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเดวิส (Davies, 1972 : 2011-A) เกี่ยวกับสภาพขวัญของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา 1800 คน จาก 40 โรงเรียนได้พบว่า ครูที่ทำการสอนมานานมีระดับขวัญสูงกว่าครูที่เพิ่งเริ่มเข้าทำงาน และครูที่เพิ่งเข้าทำงานไม่พอใจตำแหน่งหน้าที่ของตนเอง แต่ขัดแย้งกับผลการวิเคราะห์ของ เคลลี (Kelly, 1970:6306-A) ซึ่งทำการศึกษารายกรณีและวิเคราะห์ขวัญของครู พบว่าครูที่ทำการสอนมานานปีโดยมิได้โยกย้ายหรือเลื่อนตำแหน่งขึ้นสูง มักไม่พอใจในสภาพที่เป็นอยู่ และอีกข้อคือ แม้โรงเรียนจะพยายามปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ให้ครูสบายใจก็ตาม

* อนึ่งจากผลการวิจัยสภาพขวัญของครู เห็นได้ชัดว่าสภาพขวัญของครูจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัญหาต่าง ๆ ที่ครูประสบ ถ้าครูประสบปัญหามากสภาพขวัญของครูจะต่ำ แต่ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของเรเคฟเฟอร์ (Redefer, 1959 : 59 - 62 อ้างจาก นัฐพล ชันธิไชย, 2507 : 104) ซึ่งทำการวิจัยโรงเรียน 24 ระบบพบว่า

1. รายได้มีความหมายต่อครูมาก แต่ไม่สำคัญต่อขวัญของครู
2. ปัญหาของโรงเรียนไม่เกี่ยวข้องกับขวัญของครู
3. เพศวัย สถานภาพสมรส ระดับชั้นที่สอนไม่เกี่ยวข้องกับขวัญของครู

แต่อย่างไรก็ดี เรเคฟเฟอร์ พบว่าขวัญของครูกับประสิทธิภาพทางการศึกษามีส่วนสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

๙ การเปรียบเทียบปัญหาต่าง ๆ ที่เพศชายและเพศหญิงประสบกันมีดังนี้

เบอร์รี่ (Berry, 1976 : 4138 - A) ได้วิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อครูชายในแคลิฟอร์เนีย พบว่าครูชายมีปัญหาเกี่ยวกับรายได้มาก นอกจากนั้นครูไม่พอใจผู้บริหาร ไม่พอใจความร่วมมือของครู และอุปสรรคของ การความก้าวหน้า ของการอิสระ จากความคับข้องใจ และอยากสอนวิชาอื่น นักเรียนมีปัญหาความประพฤติกายากแก่การปกครอง ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ซีก (Sike, 1972 : 217 - A) ในการศึกษา ความแตกต่างระหว่างครูชายและหญิงในความเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาพบว่าครูหญิง เข้ากับ นักเรียนหญิง ได้ดีกว่าครูชาย ครูหญิงจึงไม่ค่อยมีปัญหา กับนักเรียนมากนัก และตรงกับงานวิจัยของ ฮีเมลสไตน์ (Hemelstein, 1975 : 7759 - A) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบความพอใจและ ไม่พอใจของครูในนิวยอร์กซิตี พบว่าโรงเรียนมีปัญหาขาดแคลนครู ครูไม่พอใจรายได้ โอกาส การก้าวหน้า สวัสดิการพิเศษ ความมั่นคงในการงาน และไม่พอใจการบริหารงาน นอกจากนี้ ยังพบว่าครูที่มี เพศ อายุ และประสบการณ์ต่างกันจะมีปัญหาต่างกัน ครูที่มีปัญหามากได้แก่ พวกที่อายุน้อย และประสบการณ์น้อย ปัญหาที่ครูชายไม่พอใจมากเป็นอันดับแรกคือการเงิน รองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับการติดต่อกับผู้ปกครอง ส่วนครูหญิงมีปัญหาเกี่ยวกับการสอนนักเรียน ที่อ่อนเป็นอันดับแรก รองลงมาคือปัญหาการปรับตัว (Mills & Rogers, 1954 : 279-288) จากผลการวิจัยของโมรี (Mori, 1966 : 174 - 179) เกี่ยวกับทัศนคติต่ออาชีพครู และ แรงจูงใจที่ครู เลือกอาชีพครูพบว่าครูหญิงมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู และค่านิยมธุรกิจ สักมดีกว่าชาย ทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ ไรอันส์ (Ryans, 1960 : 38, อ้างจากอรุณ พวง เกษ, 2519 : 145) ซึ่งศึกษาลักษณะของครูพบว่าครูหญิงมีสัมพันธภาพที่ดี มีความรับผิดชอบมากกว่าครูชาย นอกจากนั้นครูหญิงมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและมีความเป็นประชาธิปไตยดีกว่าครูชาย แต่ครูชายมี ปัญหาทางบุคลิกภาพน้อยกว่าครูหญิงและ แมคคลีน (Maclean, 1955 : 669 - 770) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนฝึกหัดครูจำนวน 1700 คน ในมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย พบว่า มีแนวโน้มที่จะเป็นโรคจิตประสาท และสรุปสาเหตุว่าอาจเนื่องจากผู้ที่ เป็นครูต้องพยายามควบคุม ตนเองอยู่เสมอ ต้องสมาคมกับผู้อื่น และมีอุดมคติสูง นอกจากนั้นพบว่า ชายโน้มเอียงที่จะเป็น โรคประสาทมากกว่าหญิง แต่หญิงโน้มเอียงที่จะคิดว่าตนเองเจ็บป่วย ตกใจง่าย และวิตกกังวล มากกว่าชาย ซึ่งแตกต่างจากผลการสำรวจของ สมิธ (Smith, 1948 : 182 - 185, อ้างจาก

กิตติพร ปัญญาบุญโณบล, 2515 : 70) ที่พบว่าคนไข้โรคจิตประสาทในระหว่างอาชีพต่าง ๆ คนไข้ที่เป็นครูหญิงมีมากกว่าครูชาย และมีมากกว่าอาชีพอื่น ๆ ซึ่งแสดงว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีปัญหามากจนเป็นเหตุให้เกิดความเครียดและวิตกกังวลสูงกว่าอาชีพอื่น

งานวิจัยในประเทศ

จากผลการวิจัยของ ประศักดิ์ ตปนียากร (ประศักดิ์ ตปนียากร, 2513 : 127) เพื่อศึกษาสภาพความพึงพอใจในงานของอาจารย์วิทยาลัยครู สรุปได้ว่า

1. ความพึงพอใจเรื่องเงินเดือน และสวัสดิการอยู่ในระดับต่ำ
 2. ความพึงพอใจระหว่างชายหญิง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไม่แตกต่างกัน
- อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

และผลงานวิจัยของสมอาจ วันโณ (สมอาจ วันโณ, 2509 : 147) ซึ่งศึกษาปัญหาของครูในโรงเรียนสาธิต พบว่าครูในโรงเรียนสาธิตส่วนมากมีปัญหาคล้ายคลึงกันบางประการ คือ

1. ขาดโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
2. ระดับความรู้นักเรียนต่ำมาก
3. แห้งคนความน้อย
4. รายได้น้อย
5. คณะครูไม่ร่วมมือ
6. ไม่มีที่ปรึกษาทางวิชาการ
7. อุปกรณ์การสอนไม่พอ
8. งานธุรการมากเกินไป
9. ไม่ได้รับความสะดวกเรื่องที่อยู่อาศัย
10. ภาระทางครอบครัวมากเกินไป

งานวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของประมัย สวัสดิ์สิงห์ (ประมัย สวัสดิ์สิงห์, 2506 : 15) ซึ่งศึกษาปัญหาของครูโรงเรียนราษฎร์ในพระนครและธนบุรี พบว่ามีปัญหามาก

เช่นระดัมีการครองชีพไม่เป็นที่พอใจ ไม่มีความมั่นคงในการทำงาน แต่มีสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ดี และมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครู

จากผลการวิจัยของ ญัฐพล ชันธิไชย (ญัฐพล ชันธิไชย, 2517 : 445 - 474)

ในการวิเคราะห์กำลังขวัญในการปฏิบัติงานของข้าราชการพบว่า องค์ประกอบที่ทำให้กำลังขวัญดีคือรายได้ และข้าราชการชั้นสูง กลาง ต่ำ ในส่วนกลางมีกำลังขวัญในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และกำลังขวัญสัมพันธ์กับการมีรายได้เพียงพอหรือไม่ ข้าราชการชั้นสูงมีความพอใจ และเกือกร่อนในเรื่องรายได้น้อยกว่า และมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพมากกว่า กำลังขวัญของข้าราชการส่วนกลาง กับส่วนภูมิภาคนั้น แตกต่างกันเฉพาะข้าราชการชั้นต่ำเท่านั้น และข้าราชการชั้นต่ำในส่วนภูมิภาคมีกำลังขวัญสูงกว่าข้าราชการในส่วนกลาง สอดคล้องกับการสำรวจของ ณรงค์ อักขิโสภา (ณรงค์ อักขิโสภา, 2509 : 34) ในการศึกษาเปรียบเทียบความเป็นอยู่ของครูโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในจังหวัดสระบุรี พบว่าครูทางจังหวัดมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูในระดับที่ปานกลาง และมีครูส่วนน้อยที่ยากเปลี่ยนอาชีพ

แต่จากการวิจัยของ บุศราคัม บุญปรภณานนท์ (บุศราคัม บุญปรภณานนท์, 2509:21)

ในการศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของครูในส่วนภูมิภาค พบว่า ในส่วนภูมิภาคมีปัญหาขาดแคลนครูครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป ทำให้คุณภาพในการสอนลดลง ครูต้องการศึกษาต่อ ต้องการเข้าร่วมการอบรมเพื่อยกฐานะตนเองและต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้นทั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ไพบูลย์ กุหิรัญ (ไพบูลย์ กุหิรัญ, 2509 : 20) จากการสำรวจความเป็นอยู่ของครูในจังหวัดราชบุรี พบว่า ครูต้องการให้ปรับปรุงเงินเดือนเพื่อให้เหมาะสมกับค่าครองชีพ เนื่องจากครูไม่มีรายได้พิเศษ ทำให้ครูมีทัศนคติไม่ดีต่ออาชีพครู และเห็นว่าอาชีพครูไม่เหมาะสมกับเพศชาย

จากการวิจัยของวิทยา นาทอง (วิทยา นาทอง, 2508 : 25) ซึ่งศึกษาปัญหาของครูใหม่ พบว่าครูประสบปัญหา 4 ประการคือ

1. เกี่ยวกับชุมชน และโอกาสสังคมในชุมชน ผู้ปกครองรายได้ต่ำจึงไม่ให้ความร่วมมือในการศึกษา

2. เกี่ยวกับโรงเรียนและบุคลากร ครูขาดความร่วมมือ ไม่ทราบระเบียบปฏิบัติของโรงเรียน ผู้บังคับบัญชาขาดความยุติธรรม

3. เกี่ยวกับการสอนไคสอนวิชาที่ไม่ถนัด เด็กมีพื้นความรู้ต่างกัน ไม่ทราบวิธีแก้ปัญหานักเรียน

4. เกี่ยวกับสวัสดิการ หรือผลประโยชน์ตามสิทธิของครู เกี่ยวกับบ้านพักครู การคมนาคมทางไกล รายได้ไม่พอกับรายจ่าย

เรื่องของสวัสดิการครูนี้สอดคล้องกับการสำรวจของ เจตน์ โชติกเสถียร

(เจตน์ โชติกเสถียร, 2503 : 35) ซึ่งศึกษาปัญหาของครูโรงเรียนราษฎร์ พบว่า ครูได้รับสวัสดิการน้อยมาก นอกจากนั้นจากผลการสำรวจของ ปั่น รังสิลป์ (ปั่น รังสิลป์, 2507:167) ซึ่งสำรวจภาวะความเป็นอยู่ของครูในจังหวัดกันตบุรี พบว่า ครูส่วนใหญ่การเงินไม่พอใช้ ไม่มีรายได้พิเศษถึง 77.06 % อยากรับเพิ่มอาชีพ 15.05 % เนื่องจากเห็นอาชีพอื่นดีกว่า และต้องการเงินมากขึ้น ต้องการรายได้พิเศษ ครูส่วนใหญ่ไม่เดือดร้อนเรื่องที่พักเพราะส่วนใหญ่มีบ้านของตนเอง ซึ่งพอสรุปได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครูจำเป็นต้องปรับปรุง สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา ยนต์นิยม (ปรีชา ยนต์นิยม, 2518 : 54) ซึ่งทำการวิเคราะห์สถานภาพทางเศรษฐกิจของครูพบว่าครูมีอัตราการเป็นหนี้สูง ครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหนี้สูงถึง 77.14 % ครูสังกัดกรมสามัญศึกษามีอัตราการเป็นหนี้ 54.44 % และผู้วิจัยได้สรุปสาเหตุที่ครูเป็นหนี้ว่าเกิดจากเหตุผลนี้

1. ต้องรับผิดชอบบุคคลในครอบครัว ซึ่งมีบิดา มารดา บุตร และผู้ที่อยู่ในอุปการะ

2. ต้องใช้จ่ายเพื่อการศึกษาในการเพิ่มวุฒิของตนเองและการศึกษาของบุตร
3. ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว
4. รายได้น้อย
5. ต้องใช้จ่ายในการซื้อสินค้าถาวร เช่นที่ดิน บ้าน การซ่อมแซมบ้าน
6. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูง
7. ใช้จ่ายเพื่อการลงทุน
8. ต้องใช้หนี้เก่าที่ยืมมา

นอกจากนั้นพบว่าครูสังกัดกรมสามัญศึกษามีแนวโน้มในการใช้จ่ายค่านสินค่าอาหาร ใต้แก่
 ทุยเน พัทธม รดยนค บาน อยู่ในอัคราสูงอึกควย

ส่วนหนึ่งจากผลการวิจัยของ วีรชาติ แก้วไสย (วีรชาติ แก้วไสย, 2518 : 98)
 ซึ่งวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่า
 ครูมีปัญหาเกี่ยวกับนโยบาย และการบริหารงานในโรงเรียนสูงสุด รองลงมาคือปัญหาการเงิน
 ความเป็นอยู่ส่วนตัว ฐานะทางอาชีพในสังคม ครู 83.66 % พอใจในอาชีพ ครู 16.34 %
 ไม่พึงพอใจในงานและครูที่มีอายุราชการมากกว่า 10 ปี กับครูที่มีอายุราชการ 5 - 10 ปี และ
 ต่ำกว่า 5 ปี มีความรู้สึกต่อสภาพของงานแตกต่างกัน และจากผลการวิจัยของกิตติพร
 ปัญญากัญญะ (กิตติพร ปัญญากัญญะ, 2515 : 70) ศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพจิตของครูใน
 โรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าครูมีปัญหาสภาพการปฏิบัติงานสูงกว่าปกติ
 และยังพบว่า สุขภาพจิตของครูหญิงดีกว่าครูชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ครูที่มีประสบการณ์ใน
 การสอนต่างก็มีสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน จำนวนครูที่มีความไม่เอียงที่จะมีสุขภาพจิตไม่ดี
 เป็นครูชายมากกว่าครูหญิง ครูที่มีประสบการณ์ 11 - 15 ปี มีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพจิตไม่ดีกว่า
 ทั่วช่วงอื่น สำหรับปัญหาค้นทาง ๆ ผู้วิจัยพบว่าครูมีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนไม่กระตือรือร้นที่จะ
 เรียน 57.39 % นักเรียนไม่สนใจมากเกินไป 57.65 % นักเรียนทำงานไม่สะอาดเรียบร้อย
 58.67 % นักเรียนลอกการบ้าน 59.43 % นักเรียนไม่ทำแบบฝึกหัด 60.71 % นอกจากนั้น
 พบว่าครูมีปัญหาเนื่องจากเงินเดือนไม่พอใช้จ่าย 58.92 % แสดงถึงว่าครูประสบปัญหาในค่าน
 การปฏิบัติงานแตกต่างกันกับผลงานวิจัยของนางนุช สารภรณ์ (นางนุช สารภรณ์, 2513 : 144)
 ซึ่งได้ศึกษาลักษณะงานของครูมัธยมศึกษา และพบว่าครูส่วนใหญ่ไม่วิตกกังวลในค่านการปฏิบัติงาน
 เพราะครูใกล้ชิดตรงกับความถนัด และมีความคิดเห็นตรงกันทั้งในค่านการปฏิบัติงาน การเรียน
 และความประพฤติของนักเรียน

จากผลงานวิจัยที่ผ่านมาเป็นที่ยอมรับว่าครูประสบปัญหามากทั้งในค่านส่วนตัว และการทำงาน
 สมควรที่จะศึกษาเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ผลการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
 ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบปัญหาของครูในกรุงเทพมหานคร และครูในจังหวัดใกล้เคียง
 โดยมีวัตถุประสงค์จะหาข้อสรุปที่แน่นอนในการแนะแนวทางแก้ปัญหาของครูให้ตรงตามข้อเท็จจริง
 ยิ่งขึ้น

สมมุติฐานในการวิจัย

- ✓ 1. ครูในกรุงเทพมหานครกับครูในจังหวัดใกล้เคียงประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน ✓
- ✓ 2. ครูในกรุงเทพมหานครกับครูในจังหวัดใกล้เคียง ประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
- ✓ 3. ครูชายและครูหญิงประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน ✓
- ✓ 4. ครูชายและครูหญิง ประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ✓
- ✓ 5. ครูที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน
- ✓ 6. ครูที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
- ✓ 7. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน
- ✓ 8. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการคนควา

✓ 1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษากครั้งนี้เป็นครูชายหญิงที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของ
รัฐบาลที่เป็สอนทั้งแะมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2519
ในกรุงเทพมหานครและในจังหวัดใกล้เคียง 14 จังหวัด คือ ออยุธยา ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี
อ่างทอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก ชลบุรี ราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี
สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร

กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1.1 กลุ่มครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

1.2 กลุ่มครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดใกล้เคียง

ใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ Proportional Stratified Random Sampling
มีลากับชั้นดังนี้

ชั้นที่ 1 จำแนกครูเป็น 2 กลุ่ม

ครูในกรุงเทพมหานคร 62 โรง : ครูในจังหวัดใกล้เคียง 28 โรง

สุ่มมาเพียง 10 โรง : 6 โรง

ชั้นที่ 2

ครูในกรุงเทพมหานครแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

กลุ่มครูในเขตอำเภอรอบใน 34 โรง

กลุ่มครูในเขตอำเภอรอบนอก 28 โรง

สุ่มมาเพียงกลุ่มละ 5 โรง รวม 10 โรง

ครูในจังหวัดใกล้เคียง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม (ทุนพล อาสนจินดา, 2500 : 99)

1. กลุ่มโรงเรียนในจังหวัดแถบลุ่มน้ำเจ้าพระยา ได้แก่ อยุธยา ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี อ่างทอง รวม 9 โรงเรียน
2. กลุ่มโรงเรียนในจังหวัดแถบตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก ชลบุรี รวม 9 โรงเรียน
3. กลุ่มโรงเรียนในจังหวัดแถบตะวันตก ได้แก่ ราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร รวม 10 โรงเรียน

สัดส่วนของประชากร $9 : 9 : 10 = 1 : 1 : 1$ โดยประมาณกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธี Proportional Stratified Random Sampling ได้โรงเรียนในกลุ่มที่ $1 : 2 : 3 = 2 : 2 : 2$ รวม 6 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 คือเกณฑ์กลุ่มตัวอย่าง 500 คน ได้กลุ่มตัวอย่างครูในกรุงเทพมหานคร 10 โรงเรียน จำนวน 310 คน กลุ่มตัวอย่างครูในจังหวัดใกล้เคียง 6 โรงเรียน จำนวน 190 คน สุ่มตามสัดส่วนจำนวนครูของแต่ละโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและในจังหวัดใกล้เคียง กับจำนวนแบบสอบถามที่ใช้ได้สมบูรณ์

ก. โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถามที่ใช้ได้
1	สุวรรณารามวิทยาคม	29	20
2	สุรศักดิ์มนตรี	20	10
3	หอวัง	30	29
4	ปทุมคงคา	45	31
5	เทพศิรินทร์	25	16
6	สวนกุหลาบวิทยาลัย	40	34

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถามที่ใช้ได้
7	วัดเบญจมบพิตร	20	10
8	ยานนาวาเวชวิทยา	40	32
9	วัดสุทธิวราราม	36	29
10	โยธินบูรณะ	25	20
	รวม	310	231

ข. โรงเรียนในจังหวัดใกล้เคียง

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถามที่ใช้ได้
1	เบญจมาศรังสรรค์ ฉะเชิงเทรา	37	36
2	ชลราษฎรอำรุง ชลบุรี	35	31
3	ราชโบริกานุเคราะห์ ราชบุรี	30	28
4	พระปฐมวิทยาลัย นครปฐม	30	20
5	อยุธยาวิทยาลัย อยุธยา	30	28
6	จอมสุรางค์อุปถัมภ์ อยุธยา	28	26
	รวม	190	169

กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

1. เพศหญิง 276 คน
2. เพศชาย 124 คน

กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรส แบ่งเป็นครูโสด 208 คน ครูที่สมรสแล้ว

192 คน

กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน แบ่งตามการแบ่งช่วงประสบการณ์ของ วิชาติ แกะไสย (วิชาติ แกะไสย, 2518 : 98) คือประสบการณ์ 5 ปี, 6 - 10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป แยกย่อยแบ่งช่วง 5 ปีแรกออกเป็น 1 - 2 ปี และ 3 - 5 ปี โดยถือว่าเป็น ช่วงที่น่าจะแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่มีประสบการณ์ 1 - 2 ปี 77 คน, 3 - 5 ปี 101 คน, 6 - 10 ปี 61 คน และ 11 ปีขึ้นไป 161 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาซึ่งมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งสร้างขึ้นจากการศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของครูโดยดำเนินการสร้างเป็นขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษางานวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของครู

2.2 กำหนดขอบเขตของปัญหตามแนวทางจากผลงานวิจัยของ ครูคเชนค์

(Cruickshank, 1974:154 - 159) นิคเคิล (Nickel, 1976 : 358 - 360) และ

เครื่องมือวัดสภาพความพึงพอใจในงานของประศักดิ์ ทปนิยากร (ประศักดิ์ ทปนิยากร,

2513 : 104 - 109) เครื่องมือวัดกำลังขวัญในการปฏิบัติงานของ ณัฐพล ชันธิไชย

(ณัฐพล ชันธิไชย, 2517 : 445 - 447) เครื่องมือตรวจสอบสุขภาพจิตในโครงการส่งเสริมสุขภาพจิตครู (สุขภาพจิตแห่งประเทศไทย, 2519). และเอกสารงานวิจัยเกี่ยวข้องอื่น ๆ

2.3 สร้างแบบสอบถามปลายเปิด ถามปัญหาครูในกรุงเทพมหานคร 60 คน ครูใน จังหวัดนครนายก 40 คน รวม 100 คน นำปัญหาที่ครูไม่พึงพอใจและเห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อความตั้งใจในการทำงานมาจัดลำดับความถี่และเลือกปัญหาที่มีความถี่สูงไว้

2.4 รวบรวมปัญหา จากข้อ 2.2 และ 2.3 และสร้างเป็นแบบสอบถามขึ้น จากนั้น นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรง(Face Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาจิตวิทยา

การแนะแนว และวัดผล รวม 4 ท่าน เป็นผู้พิจารณาว่าแบบสอบถามนั้นครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดหรือไม่ ก่อนใช้แบบสอบถามก็ปรับปรุงแก้ไขใหม่

2.5 สร้างแบบสอบถามตามหมวดของปัญหาคำถามต่าง ๆ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามทั้งหมด 80 ข้อ

2.6 นำแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่สร้างขึ้นไปทดลองก่อนนำไปใช้จริงกับครูใน กรุงเทพมหานคร 70 คน ครูในจังหวัดใกล้เคียงได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ 30 คน รวม 100 คน

2.7 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้สูตรของเอกเวอร์ค (Edward, 1960 : 104) และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่า คำนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = 1.684$) ขึ้นไป ได้แบบมาตราส่วนประมาณค่าทั้งหมด 70 ข้อ

2.8 นำแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบมาตราส่วนประมาณค่าทั้งหมด โดยใช้พิจารณา Coefficient Alpha (L) ของ Cronbach จากสูตร (Cronbach, 1970:368)

$$L = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2 X} \right)$$

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบมาตราส่วนประมาณค่าทั้งหมด = .8584 นับว่ามีความเชื่อมั่นในการวัดสูงพอที่จะเชื่อถือได้และสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป ซึ่งได้แสดงรายละเอียดไว้ในตาราง

3. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้แบ่ง เป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามซึ่งถามเกี่ยวกับรายละเอียดของครู ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งถามปัญหา 2 ด้านคือ ปัญหาส่วนตัว และปัญหาสภาพการปฏิบัติงาน รวมทั้งหมด 70 ข้อ (ดูภาคผนวก ข) ดังนี้

1. ปัญหาส่วนตัว แยกออกเป็น

- ก. ปัญหาบุคลิกภาพ
- ข. ปัญหาครอบครัว
- ค. ปัญหาเศรษฐกิจ

2. ปัญหาสภาพปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับ

- นักเรียน
- ผู้ปกครอง,
- ผู้บังคับบัญชา
- ผู้ร่วมงาน
- สภาพอาคารสถานที่ อุปกรณ์ สื่อสัการ และคนงาน

หลักเกณฑ์ในการให้คะแนน

ความหมายของมาตราส่วนประมาณค่า

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงที่ครูประสมอยู่มากที่สุด
จริงส่วนมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงที่ครูประสมอยู่ค่อนข้างมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นครูไม่สามารถตัดสินลงไปโดยเด็ดขาดว่าตรงกับความเป็นจริงที่ประสมอยู่มากหรือน้อย

จริงส่วนน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงที่ครูประสมอยู่ค่อนข้างน้อย
ไม่จริงเลย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงที่ครูประสมอยู่โดยสิ้นเชิง

การตรวจให้คะแนน

ข้อความที่สร้างขึ้นมี 2 ลักษณะ ถ้าเป็นประโยคในเชิงนิมิต (Positive) ให้คะแนนเป็น 1, 2, 3, 4, 5 เมื่อผู้ตอบกาในช่อง จริงที่สุด จริงส่วนมาก ไม่แน่ใจ จริงส่วนน้อย และไม่จริงเลยตามลำดับ ถ้าประโยคเป็นเชิงนิเสธ (Negative) ให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, และ 1 เมื่อผู้ตอบกาในช่อง จริงที่สุด จริงส่วนมาก ไม่แน่ใจ จริงส่วนน้อย ไม่จริงเลยตามลำดับ ผู้ที่ได้คะแนนรวมมาก หมายถึง เป็นผู้ที่ประสบปัญหามากกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมน้อย

✓ 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เดินทางไปรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 500 คน
คัดเลือกเฉพาะแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่มีค่าตอบสนองได้ 400 ฉบับ

✓ 5. การจัดกระทำกับข้อมูล

1. นำแบบมาตราส่วนประมาณค่าฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. จำแนกแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามตัวแปรที่จะวิเคราะห์
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ
4. เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{Guilford, 1956 : 44})$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. ความแปรปรวน (Variance) โดยใช้สูตร

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)} \quad (\text{ลวัน - สายยศ, 2515 : 100})$$

เมื่อ	S^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนกรณีในแต่ละกลุ่มตัวแปร

3. ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวแปร 2 กลุ่มโดยใช้ Two - Tailed Test โดยใช้สูตร (Mc Nemar, 1959 : 109)

$$t = \frac{M_1 - M_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่จะพิจารณาใน t - distribution
	M_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวแปรที่ 1
	M_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวแปรที่ 2
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มตัวแปรที่ 1
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มตัวแปรที่ 2
	N_1	แทน	จำนวนกรณีในกลุ่มตัวแปรที่ 1
	N_2	แทน	จำนวนกรณีในกลุ่มตัวแปรที่ 2

4. ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวแปรที่มากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ One - way Classification Design ใช้สูตร (Lindquist, 1956 : 56)

Source of Variation	df	SS	MS
Treatment (A)	$a - 1$	$SS_A = \sum_{j=1}^a T_j^2 / n_j - T^2 / n$	$MS_A = SS_A / a - 1$
Within - Group (W)	$N - a$	$SS_W = SS_T - SS_A$	$MS_W = SS_W / N - a$
Total	$N - 1$	$SS_T = \sum_{j=1}^a \sum x^2 - T^2 / N$	

$$F = \frac{MS_A}{MS_W}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่จะพิจารณาใน F - distribution

MS_A แทน ค่า Mean Square ระหว่างตัวแปร

MS_W แทน ค่า Mean Square ภายในตัวแปร

ซึ่งถ้าพบว่าจะแนบเฉลี่ยของตัวแปรที่ทำการทดสอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้ Studentized q - statistic แบบ Newman - Keul Method ซึ่งใช้สูตร (Winer, 1971:210-218)

$$q = \frac{\bar{T}_{\text{largest}} - \bar{T}_{\text{smallest}}}{\sqrt{MS_{\text{error}} / \tilde{n}}}$$

เมื่อ $\bar{T}_{\text{largest}}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของ Treatment ที่มากที่สุด

$\bar{T}_{\text{smallest}}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของ Treatment ที่น้อยที่สุด

$\tilde{n}$ แทน Harmonic mean ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

MS_{error} แทน Mean Square Error

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
S^2	แทน	ความแปรปรวน (Variance)
df	แทน	degree of freedom
t	แทน	ค่าที่จะพิจารณาใน t - distribution
F	แทน	ค่าที่จะพิจารณาใน F - distribution
SS	แทน	Sum Square
MS	แทน	Mean Square
$\bar{h}$	แทน	Harmonic Mean
q	แทน	Studentized q - statistic

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอพร้อมทั้งแปลความหมายโดยมีลำดับขั้นดังนี้

ทดสอบความแตกต่างของปัญหาของครูในระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

1. สถานที่ทำงาน
2. เพศ
3. สถานภาพสมรส
4. ประสบการณ์ในการทำงาน

ตาราง 2 ความสำคัญความแตกต่างระหว่างปัญหาของครูในกรุงเทพมหานคร
กับครูในจังหวัดใกล้เคียง

df = 398

ตัวแปร	ครูในกรุงเทพมหานคร		ครูในจังหวัดใกล้เคียง		t - test
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1. ปัญหาส่วนตัว	98.3333	18.2157	95.0769	19.6886	1.7065
2. ปัญหาสภาพ การปฏิบัติ งาน	99.1834	18.2053	97.1429	18.4699	1.0041

* P > .05

** P > .01

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าครูในกรุงเทพมหานครและครูในจังหวัดใกล้เคียง
ประสบปัญหาด้านส่วนตัวที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ ครอบครัว เศรษฐกิจ และปัญหาสภาพการปฏิบัติงาน
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คัดค้านสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่าครูใน
กรุงเทพมหานคร กับครูในจังหวัดใกล้เคียงจะประสบปัญหาด้านตัวแตกต่างกัน และคัดค้านสมมุติฐาน
ข้อที่ 2 ที่ว่าครูในกรุงเทพมหานคร กับครูในจังหวัดใกล้เคียงประสบปัญหาสภาพการปฏิบัติงาน
แตกต่างกัน จากการพิจารณาเฉลี่ยของปัญหาพบว่าครูในกรุงเทพมหานครมีปัญหาทั้งด้านส่วนตัว
เกี่ยวกับบุคลิกภาพ ครอบครัว เศรษฐกิจ และปัญหาด้านสภาพการปฏิบัติงานมากกว่าครูในจังหวัด
ใกล้เคียงเล็กน้อย

ตาราง 3 คำนวณค่าความแตกต่างระหว่างปัญหาของครูหญิงและครูชาย

$$df = 398$$

ตัวแปร	หญิง		ชาย		t - test
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1. ปัญหาส่วนตัว	95.2790	19.4965	100.1855	18.7852	2.3541 *
บุคลิกภาพ	46.0181	9.5975	45.6855	8.7998	0.3880
ครอบครัว	21.5709	6.5399	21.8226	6.6467	0.3540
เศรษฐกิจ	28.0942	8.8509	32.4597	8.4096	4.6328 **
2. ปัญหาสภาพ					
การปฏิบัติ	99.9493	18.2829	96.9113	19.3830	1.5083
งาน					

$$* P > .05$$

$$** P > .01$$

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าครูหญิงและครูชายประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.3541$ $P > .05$) เมื่อพิจารณาปัญหาย่อยพบว่าครูหญิงกับครูชายประสบปัญหาเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 4.6328$ $P > .01$) สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า ครูชายและครูหญิงประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน

ครูหญิงและครูชายประสบปัญหาค้นสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ถัดจากสมมุติฐานข้อที่ 4 ที่ว่าครูชาย และครูหญิงประสบปัญหาค้นสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัญหาพบว่า ครูหญิงประสบปัญหาค้นหานี้มากกว่าครูชายเล็กน้อย

ตาราง 4 คำนวณค่าความแตกต่างระหว่างปัญหาของครู โสภและครูที่สมัครแล้ว

$$df = 398$$

ตัวแปร	โสภ		สมัคร		t-test
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1. ปัญหาส่วนตัว	98.0577	18.3299	95.7760	20.5138	1.1746
2. ปัญหาสภาพ การปฏิบัติงาน	100.7817	18.5462	97.0156	19.4076	1.9804*

$$* P > .05$$

$$** P > .01$$

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ครูโสภกับครูที่สมัครแล้วประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งคำนวณตามข้อที่ 5 ที่ว่าครูที่มีสถานภาพสมัครแตกต่างกันประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาความเฉลี่ยของปัญหา พบว่าครูโสภประสบปัญหาส่วนตัวเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ครอบครัว และเศรษฐกิจมากกว่าครูที่สมัครแล้วเล็กน้อย

แต่ครูโสภกับครูที่สมัครแล้วประสบปัญหาค้นสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.9804$ $P > .05$) สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ว่าครูที่มีสถานภาพสมัครแตกต่างกัน ประสบปัญหาค้นสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน และครูที่สมัครแล้วจะประสบปัญหาค้นสภาพการปฏิบัติงานน้อยกว่าครูโสภ

ตาราง 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัญหาของครู
จำนวนปัญหาคำถามที่ปรากฏตามประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	3	1945.2348	648.4116	1.7788
Within - Group	396	144349.2052	364.5182	
Total	399	146294.44		

* $P > .05$

** $P > .01$

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหา
ส่วนตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คัดค้านสมมุติฐานข้อที่ 7 ที่ว่าครูที่มี
ประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน

ตาราง 6 ค่าวเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัญหาส่วนตัวของครู
เกี่ยวกับบุคลิกภาพ จำแนกตามประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	3	146.4749	48.8250	0.5456
Within - Group	396	35439.4626	89.4936	
Total	399	35585.9375		

* $P > .05$

** $P > .01$

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันประสบปัญหาส่วนตัวเกี่ยวกับบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คัดค้านสมมุติฐานข้อที่ 7 ที่ว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน

ตาราง 7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัญหาส่วนตัว
ของครูเกี่ยวกับครอบครัว จำแนกตามประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	3	68.3464	22.7821	0.5515
Within - Group	396	16974.0911	42.8639	
Total	399	17042.4375		

* $P > .05$

** $P > .01$

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาส่วนตัวเกี่ยวกับครอบครัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คำนวณสมมติฐานข้อที่ 7 ที่ว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน

✓ ตาราง 8 ค่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัญหาส่วนตัว
ของครูเกี่ยวกับเศรษฐกิจ จำแนกตามประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	3	461.7844	153.9281	1.8914
Within - Group	396	32227.5756	81.3828	
Total	399	32689.36		

* $P > .05$

** $P > .01$

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาส่วนตัวเกี่ยวกับเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถัดจากสมมุติฐานข้อที่ 7 ที่ว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน

ตาราง 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของปัญหาคำน
สภาพการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

Source of Variation	df	SS	MS	F
Treatment	3	2670.1779	890.0593	3.9948 ***
Within - Group	396	88229.7504	222.8024	
Total	399	90899.9283		

* $P > .05$

** $P > .01$

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 3.9948$ $P > .01$) สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 8 ที่ว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

เมื่อได้นำปัญหาของครูคำนสภาพการปฏิบัติงาน จำแนกตามประสบการณ์มาเปรียบเทียบ ที่ระดับนัยสำคัญ Studentized q - statistic

ปรากฏผลดังตาราง 10

ตาราง 10 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยปัญหาสภาพการปฏิบัติงานของครูที่มีประสบการณ์
แตกต่างกันเป็นรายคู่

Treatment		11 ปีขึ้นไป	6 - 10 ปี	3 - 5 ปี	1 - 2 ปี
	$\bar{x}$	97.0869	102.4426	98.6039	104.4805
11 ปีขึ้นไป	97.0869	-	5.3557*	1.517	7.3936**
6 - 10 ปี	102.4426		-	3.8387	2.0379
3 - 5 ปี	98.6039			-	5.8766*
1 - 2 ปี	104.4805				-
	r		2	3	4
	q 95 (r, 396)		2.77	3.31	3.63
	q 99 (r, 396)		3.64	4.12	4.40
	$\sqrt{MS_{\text{error}}/\tilde{n}} \cdot q_{95}(r, 396)$		4.3766	5.2298	5.7354
	$\sqrt{MS_{\text{error}}/\tilde{n}} \cdot q_{99}(r, 396)$		5.7512	6.5096	6.952

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า

ก. ครูที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป ประสบปัญหาค้านสภาพการปฏิบัติงาน
แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ 6 - 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($q = 5.3557$
 $P > .05$)

ข. ครูที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป ประสบปัญหาค้านสภาพการปฏิบัติงาน
แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ 1 - 2 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($q = 7.3936$ $P > .01$)

ค. ครูที่มีประสบการณ์ 3 - 5 ปี ประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงาน
แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ 1 - 2 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($q = 5.8766$
 $P > .05$)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พอสรุปผลได้ดังนี้

1. ครูในจังหวัดใกล้เคียง และครูในกรุงเทพมหานครประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงาน และคำนสภาพการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คัดค้านสมมุติฐานข้อที่ 1
ที่ว่า ครูในกรุงเทพมหานครกับครูในจังหวัดใกล้เคียง ประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน และคำน
สมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า ครูในกรุงเทพมหานครกับครูในจังหวัดใกล้เคียงประสบปัญหาคำนสภาพ
การปฏิบัติงานแตกต่างกัน
2. ครูชายและครูหญิงประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 ตรงตามสมมุติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า ครูชายและครูหญิงประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน
แต่ปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงาน ครูชายและครูหญิงประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ คัดค้านสมมุติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า ครูชายและครูหญิงประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงาน
แตกต่างกัน
3. ครูโสดกับครูที่สมรสแล้ว ประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ คัดค้านสมมุติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า ครูที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน ประสบปัญหาส่วนตัว
แตกต่างกัน แต่ปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานพบว่าครูโสดกับครูที่สมรสแล้วประสบปัญหาคำน
สภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตรงตามสมมุติฐานข้อที่ 6 ที่ว่า ครูที่มีสถานภาพ
สมรสแตกต่างกัน ประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
4. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คัดค้านสมมุติฐานข้อที่ 7 ที่ว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน
ประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน แต่พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาคำน
สภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 8
ที่ว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของครูทั้งสามส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพครอบครัว เศรษฐกิจ และปัญหาคานสภาพการปฏิบัติงานระหว่างครูในกรุงเทพมหานครกับครูในจังหวัดใกล้เคียง ครูหญิง กับครูชาย ครูโสดกับครูที่สมรสแล้ว และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กระทำกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูสอนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2519 จำนวน 400 คน โดยแยกออกเป็นกลุ่มตัวอย่างครูในกรุงเทพมหานคร 231 คน ครูในจังหวัดใกล้เคียงได้แก่ ออยุธยา ราชบุรี นครปฐม ชลบุรี และฉะเชิงเทรา 169 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่าตามปัญหาซึ่งสัมพันธ์กับความพอใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสร้างแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อประกอบเป็นข้อมูลในการสร้างแบบมาตราส่วนประมาณค่า เมื่อนำไปทดลองใช้แล้วจึงนำมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.7 ขึ้นไป ($t = 1.684$ $P = .05$) นำแบบมาตราส่วนประมาณค่าทั้งหมดมาหาค่าความเชื่อมั่นได้ .8584 แบบมาตราส่วนประมาณค่าที่คัดเลือกไว้ทั้งหมด 70 ข้อ เป็นปัญหาล้วนตัว 35 ข้อ ซึ่งจำแนกออกเป็นปัญหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพ 16 ข้อ ปัญหาครอบครัว 9 ข้อ ปัญหาเศรษฐกิจ 10 ข้อ และปัญหาคานสภาพการปฏิบัติงานซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้ปกครอง

ผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน ปัญหาเกี่ยวกับสภาพของที่ทำงาน อุปกรณ์การสอน ตลอดจน
แผนการโรง 35 ขอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร จำแนกตามสถานที่ทำงาน
เพศและสถานภาพสมรส โดยใช้ $t - test$
2. วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนของตัวแปร
ตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนโดยใช้ $F - test$
3. ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างคะแนนเฉลี่ยของครูกลุ่มต่าง ๆ
ดังในข้อ 2 ใช้ Studentized $q - statistic$ แบบ Newman - Keul Method
เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนดังกล่าวเป็นรายคู่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัญหาของครูในกรุงเทพมหานครกับครู
ในจังหวัดใกล้เคียงปรากฏผลดังนี้
 - 1.1 ครูในกรุงเทพมหานครกับครูในจังหวัดใกล้เคียงประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่าง
กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
 - 1.2 ครูในกรุงเทพมหานครกับครูในจังหวัดใกล้เคียงประสบปัญหาด้านสภาพ
การปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัญหาของครูหญิงกับครูชาย ปรากฏผล
ดังนี้
 - 2.1 ครูหญิงกับครูชายประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 ($t = 2.3541 \quad P > .05$)

2.1.1 ครูหญิงกับครูชายประสบปัญหาส่วนตัวเกี่ยวกับบุคลิกภาพแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.2 ครูหญิงกับครูชายประสบปัญหาส่วนตัวเกี่ยวกับครอบครัวแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.3 ครูหญิงและครูชายประสบปัญหาส่วนตัวเกี่ยวกับเศรษฐกิจแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 4.6328$ $P > .01$)

2.2 ครูหญิงและครูชายประสบปัญหาค่านสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่าง
ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัญหาของครูโศกกับครูที่สมรสแล้ว
ปรากฏผลดังนี้

3.1 ครูโศกและครูที่สมรสแล้วประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ

3.2 ครูโศกและครูที่สมรสแล้วประสบปัญหาค่านสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.9804$ $P > .05$)

4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัญหาของครูที่มีประสบการณ์ในการสอน
แตกต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

4.1 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาค่านสภาพการปฏิบัติงาน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 3.9948$ $P > .01$)

5. ผลการเปรียบเทียบหาความแตกต่างของปัญหาของครูค่านสภาพการปฏิบัติงาน
ระหว่างครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันเป็นรายคู่ ปรากฏผลดังนี้

5.1 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 ปีขึ้นไป ประสบปัญหาค่านสภาพการ
ปฏิบัติงานแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 6 - 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 ($q = 5.3557$ $P > .05$)

5.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 ปีขึ้นไป ประสบปัญหาค่านสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 2 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($q = 7.3936$ $P > .01$)

5.3 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 3 - 5 ปี ประสบปัญหาค่านสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 2 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($q = 5.8766$ $P > .05$)

อภิปรายผล

1. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัญหาของครูในกรุงเทพมหานครกับครูในจังหวัดใกล้เคียง ผลการวิเคราะห์พบว่าครูในกรุงเทพมหานครกับครูในจังหวัดใกล้เคียง ประสบปัญหาทั้งในบางส่วนทั่วเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ครอบครัวย เศรษฐกิจ และปัญหาค่านสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่สนับสนุนผลการวิจัยของเคเนดี้ (Kennedy, 1976 : 170) ซึ่งทำการศึกษาปัญหาของครูใหม่ที่ไม่ไปทำงานในเมืองใหญ่นอกเมืองใหญ่ ชานเมือง และชนบท โดยศึกษาครูที่สำเร็จจากมหาวิทยาลัยโอไฮโอ 4000 คนพบว่า ครูที่อยู่ในเมืองใหญ่กับครูที่อยู่ในพื้นที่ต่างออกไป ประสบปัญหาที่ครูถือว่าเป็นปัญหาที่ทำให้ครูวิตกกังวล และรบกวนจิตใจ ได้แก่ปัญหาสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน กับผู้ปกครอง การเรียนของนักเรียน และความก้าวหน้าในอาชีพ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผลการวิจัยนี้คัดค้านผลการวิจัยของผู้วิจัยคนเดียวกันที่พบว่า ครูในเมืองใหญ่กับครูที่อยู่ในพื้นที่ต่างออกไป ประสบปัญหาซึ่งครูส่วนใหญ่รายงานพบบ่อยมาก ได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับการปกครองนักเรียน ปัญหาความประพฤติของนักเรียน ปัญหาการปฏิบัติงานของครู และการไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การที่ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ อาจเนื่องมาจากจังหวัดใกล้เคียงที่ผู้วิจัยทำการศึกษาเป็นจังหวัดที่มีเขตติดต่อและการคมนาคมสะดวกในการเดินทางมากรุงเทพมหานคร ความเจริญและความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากนครหลวงย่อมมีอิทธิพลครอบคลุมไปถึงจังหวัดเหล่านี้ด้วย จึงอาจเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูทั้งสองกลุ่มมีปัญหายุ่งยากในระดับเดียวกัน อนึ่งครูที่ทำการสอนในกรุงเทพมหานครอาจมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดใกล้เคียง ตามผลการวิจัยของ

ลาโรช ยันต์โกศล (ลาโรช ยันต์โกศล, 2520 : 70) จากการเปรียบเทียบวุฒิและฐานะทางเศรษฐกิจของครูชายหญิงในจังหวัดพระนคร พบว่าครูในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัดถึง 54.90 % ซึ่งอาจเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูมีปัญหาคล้ายคลึงกัน

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัญหาพบว่า ครูในกรุงเทพมหานครประสบปัญหาทั้งด้านส่วนตัวและด้านสภาพการปฏิบัติงานสูงกว่าครูในจังหวัดใกล้เคียงเล็กน้อย ซึ่งอาจเป็นผลมาจากสภาพสังคมในกรุงเทพมหานครค่อนข้างซับซ้อนกว่าในต่างจังหวัด ชีวิตที่ต้องแข่งขัน ร้อนแรง แขนงธุรกิจอยู่ตลอดเวลา ต้องเผชิญปัญหาการจราจรคับคั่ง สิ่งของการมีอารมณ์เสีย ความเป็นอยู่แออัดคับแคบ ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เห็นใจกันเยี่ยงสังคมต่างจังหวัด

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัญหาของครูหญิงและครูชาย ปรากฏผลว่าครูหญิงและครูชายประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูหญิงและครูชายประสบปัญหาส่วนตัวเกี่ยวกับเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตรงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และปรากฏว่าครูชายประสบปัญหามากกว่าครูหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชายเป็นผู้มีการรับผิดชอบในฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัวตามระบบของสังคมไทย ประกอบยุคทองชีพปัจจุบันสูงมาก ทำให้ผู้มีการรับผิดชอบมีความวิตกกังวลสูงเกี่ยวกับปัญหาการใช้จ่ายภายในครอบครัว อาจต้องรับผิดชอบคนในครอบครัวได้แก่ บิดามารดา บุตร และบุคคลในอุปการะ ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษารับของตนเองและบุคคลในอุปการะ รับผิดชอบรายจ่ายสินค้าอาหารเช่นที่ดิน บ้าน หนี้สิน (ปรีชา ยนต์นิยม, 2518 : 54) ซึ่งอาจเป็นการรับผิดชอบที่เกินกำลังความสามารถของผู้ที่มีอาชีพครูซึ่งเป็นอาชีพที่มีรายได้น้อย ซึ่งจะเห็นได้จากการสำรวจของ มัวร์ (Moore, 1955 : 250) ซึ่งได้สำรวจเพื่อเปรียบเทียบรายได้อาชีพครูและอาชีพในสหรัฐอเมริกา ได้เสนอรายได้อาชีพต่าง ๆ จากมากไปหาน้อยดังนี้ นักทฤษฎี นักกฎหมาย ทนายความ ข้าราชการพลเรือน ลูกจ้าง และครู ดังนั้นจึงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครูมีปัญหาทางเศรษฐกิจมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของโมริ (Mori, 1966 : 175) ได้วิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงใจให้ประกอบอาชีพครูของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมิชิแกน พบว่าครูมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครู และมีทัศนคติที่ดีต่อฐานะทางเศรษฐกิจสังคมมากกว่าชาย ซึ่งอาจเป็นผลให้ครูหญิงประสบปัญหาคานเศรษฐกิจน้อยกว่าครูชาย นอกจากนั้นผลการวิจัยนี้ยังสนับสนุน

ผลการวิจัยของ มิลส์ (Mills, 1954 : 279 - 288) ซึ่งศึกษาปัญหาของครูประถมศึกษาในนิวยอร์ก พบว่าครูชายมีปัญหาการเงินเป็นอันดับแรกและรู้ดีกว่าการเงินเป็นปัญหามากกว่าครูหญิง ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพร ปัญญาภิญโญผล (กิตติพร ปัญญาภิญโญผล, 2516 : 70) ซึ่งศึกษาสุขภาพจิตของครูมัธยมศึกษาพบว่าครูหญิงกับครูชายประสบปัญหาที่ทำให้กระทบกระเทือนต่อสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และครูหญิงประสบปัญหาน้อยกว่าครูชายทั้งด้านส่วนตัวและด้านสภาพการปฏิบัติงาน แต่ด้านกับผลงานวิจัยของจิตแพทย์สมิท (Smith, 1948 : 183, อ้างจากกิตติพร ปัญญาภิญโญผล, 2516 : 70) ซึ่งสำรวจพบว่า นอกจากอาชีพครูจะเป็นอาชีพที่มีปัญหาทำให้เคร่งเครียดได้ง่ายแล้ว ครูหญิงยังมีแนวโน้มที่จะเป็นโรคประสาทได้ง่ายกว่าครูชาย และมักจะมีคำกล่าวว่าครูหญิงมักจะหงุดหงิดอารมณ์เสียได้ง่าย "ครูหญิงบางรายมีปัญหาครอบครัวยุ่งยาก มีอารมณ์ค้างมาถึงโรงเรียน พึงนักเรียนตอบไม่พอใจก็หงุดหงิด นักเรียนก็เลยพลอยหงุดหงิดไปด้วย" (แพทย์สมิท, 2519 : 1 - 52)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่าครูหญิงประสบปัญหาส่วนตัวเกี่ยวกับบุคลิกภาพมากกว่าครูชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไรอันส์ (Ryans, 1960 : 55) ซึ่งศึกษาลักษณะของครู พบว่าครูชายมีปัญหาทางด้านบุคลิกภาพน้อยกว่าครูหญิง อาจเป็นเพราะหญิงมีความเอาใจใส่ต่อความรู้สึกส่วนตัวมากกว่าชาย และวิตกกังวลเกี่ยวกับสุขภาพ ฐานะทางสังคมมากกว่า จึงอาจมีผลให้ครูหญิงประสบปัญหาส่วนตัวเกี่ยวกับบุคลิกภาพมากกว่าครูชายเล็กน้อย นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเฉลี่ยของปัญหาด้านสภาพการปฏิบัติงานพบว่า ครูหญิงประสบปัญหาด้านสภาพการปฏิบัติงานมากกว่าครูชายเล็กน้อย ซึ่งอาจเป็นเพราะครูหญิงมีความวิตกกังวลในเรื่องการงานมากกว่าครูชาย

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัญหาของครูโสดและครูที่สมรสแล้ว

ปรากฏผลว่าครูโสดกับครูที่สมรสแล้วประสบปัญหาด้านสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตรงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่ครูโสดประสบปัญหาด้านสภาพการปฏิบัติงานมากกว่าครูที่สมรสแล้ว ซึ่งอาจเป็นเพราะครูที่สมรสแล้วมีคู่สมรสเป็นที่ปรึกษาและขอคำแนะนำ ซึ่งอาจจะช่วยให้ความคับข้องใจของตนคลายลงไบบ้าง สอดคล้องกับการวิจัยของคาย (Dyer, 1975 : 1912A - 1913 - A) ซึ่งศึกษาอิทธิพลของคู่สมรสของครูหญิงในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าครูสาวมากได้รับคำแนะนำปรึกษาจากคู่สมรส เรื่องการสอน 73 % ด้านวินัย 38 %

งานการบริหาร 67 % ส่วนครูโศคนั้นตามความคิดเห็นของโครว์ (Crow, 1951 : 163) เห็นว่าครูโศกยอมประสบปัญหาในการปรับตัว ชายโศกอาจกังวลใจว่าเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับแรงงานไปก่อน และรู้สึกขาดบางสิ่งบางอย่าง เพราะไม่มีใครสนใจและยังว่าเหวเมื่ออายุมากขึ้น ส่วนหญิงโศกจะยิ่งว่าเหวกว่าชายเพราะสังคมยอมรับชายโศกมากกว่า อาจต้องหาทางออกโดยการอุทิศตนให้กับการงาน ถ้าไม่ได้รับความสำเร็จตามความคาดหวังก็จะยิ่งเพิ่มความเครียดมากขึ้น เกิดความไม่พึงพอใจในชีวิต แม้จะมีสถานะทางการเงินหรือสังคมอย่างไรก็ตาม บางคนอาจกลายเป็นคนเคร่งครัดต่อระเบียบวินัย เพราะขาดความรักความอบอุ่น นอกจากนั้นการมีภาระหนักและทุ่มเทพลังให้กับการงานเกินไปอาจเป็นผลให้สุขภาพจิตเสีย เหตุผลดังกล่าวอาจมีผลให้ครูโศกประสบปัญหาด้านการปฏิบัติงานมากกว่าครูที่สมรสแล้ว

ส่วนปัญหาคือส่วนที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ ครอบครัว เศรษฐกิจของครูโศกและครูที่สมรสแล้วพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะครูทุกคนไม่ว่ามีสถานภาพสมรสอย่างไร กระหนักในการรับผิดชอบซึ่งมีอยู่เท่าเทียมกัน ครูโศกแม้ไม่คงรับผิดชอบบุตร ภรรยา และเผชิญกับปัญหาการปรับตัวเข้ากับคู่สมรส แต่อาจมีผู้อยู่ในอุปการะในครอบครัวมาก เช่น บิดามารดา ญาติพี่น้อง เพราะสังคมไทยนิยมอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ดังนั้นทั้งครูโศกและครูที่สมรสแล้ว จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงภาระรับผิดชอบในครอบครัวเสียได้ นอกจากนั้นยังมีแนวโน้มว่าครูโศกประสบปัญหาคือส่วนที่มากกว่าครูที่สมรสแล้ว ซึ่งอาจเป็นเพราะเหตุผลดังกล่าวแล้ว เช่น ขาดความช่วยเหลือทางการเงินในครอบครัว ขาดที่ปรึกษา เป็นต้น

4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัญหาของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ปรากฏผลว่า

ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันประสบปัญหาด้านสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตรงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 2 ปี ประสบปัญหาด้านสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 3 - 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 2 ปี ประสบปัญหาด้านสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 ปีขึ้นไป ประสบปัญหาด้านสภาพการ

ปฏิบัติงานแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 6 - 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่าครูที่ประสบปัญหาค่านสภาพการปฏิบัติงานมากที่สุดได้แก่ครูที่มีประสบการณ์

ในการสอน 1 - 2 ปี ทั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชวอช (Schwarz, 1975 : 535)

ซึ่งได้ศึกษาปัญหาของครูประถมศึกษาที่สอน 5 ปี ลงมา พบว่าครูประสบปัญหามากเกี่ยวกับนักเรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครองถึง 91.2 % อีก 74.3 % ประสบปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัว ปัญหาส่วนตัว และรายได้ และพบว่าครูรู้สึกลำบากใจมากที่สุดในการสอน การปกครอง ในระยะปีแรกกับ ปีที่ 2 ของการทำงาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ แคมเบอร์เลน

(Chamberlain, 1966 : 183) ซึ่งศึกษาปัญหาของครูเก่ากับครูใหม่พบว่า ครูใหม่วิตกกังวลไม่ การปฏิบัติงานมากกว่าครูเก่า และผลการวิจัยนี้สนับสนุนความคิดเห็นของ ละเมียด ลิมอักษร (ละเมียด ลิมอักษร, 2516 : 56) ที่ว่าประสบการณ์เป็นเวลานานจะช่วยให้ครูรู้จักวิธีแก้ปัญหา ได้สะดวกสบายขึ้น จนรู้สึกว่ายานี้ลดน้อยลง ตรงกันข้ามกับครูใหม่ที่มีวิตกกังวลกลัวจะสอน เด็กไม่ไฉน ผลปกครองนักเรียนไม่ได้ และมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนอยู่เสมอ และตรงกับ ความคิดเห็นของโกรว์ (Crow, 1951 : 151) ที่ให้ความเห็นว่าครูที่เพิ่งเริ่มเข้าทำงาน ใหม่ ๆ จะประสบปัญหามาก เพราะจะต้องเรียนรู้งาน เชนปัญหาการปรับตัวเข้ากับครูร่วมงาน และผู้บริหาร ถ้าพอใจในสภาพการงานก็จะไม่มีความกังวลใจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการ วิจัยของเบอร์เกธ (Bergeth, 1970 : 6293 - A) จากการศึกษาสภาพขวัญของครูพบว่า ครูที่มีประสบการณ์มานานจะมีระดับขวัญในการทำงานสูงกว่าครูใหม่ แต่กักค่านผลการวิจัย ของเคลลี (Kelly, 1970 : 6306 - A) ในการวิเคราะห์ขวัญของครูมัธยมศึกษา ซึ่งพบว่า ครูที่ทำการสอนมานานปีโดยไม่มีการโยกย้ายหรือเลื่อนตำแหน่งขึ้นสูงมักไม่พอใจในสภาพความเป็น อยู่ และมีระดับขวัญต่ำทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีความก้าวหน้าในงาน ไม่มีส่วนในการบริหาร งานอันเป็นปัจจัยที่จะช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานของครู

ผลการวิจัยในครั้งนี้คัดค้านผลการวิจัยของวีระชาติ แก้วไสย (วีระชาติ แก้วไสย, 2518 : 98) เรื่ององค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ประสบปัญหา ที่ทำให้ครูไม่พอใจในการทำงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และคัดค้านผลการวิจัย ของมณู เอี่ยมวิสัย (มณู เอี่ยมวิสัย, 2519 : 85 - 88) ในการศึกษาขวัญในการปฏิบัติงาน

ของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ซึ่งพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันประสบปัญหาเนื่องมาจากความไม่พึงพอใจในปัจจัยที่มีผลต่อขวัญ เช่น รายได้ ความสัมพันธ์กับผู้อำนวยการ โอกาสก้าวหน้า และประสบการณ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เหตุที่งานวิจัยในประเทศส่วนมากไม่พบความแตกต่างของปัญหาระหว่างครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะปัญหาที่ครูประสบในประเทศไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกัน และงานวิจัยส่วนมากเพ่งเล็งถึงปัญหาแตกแยกออกไปเป็นรายละเอียดปลีกย่อย มิได้นำปัญหามาสรุปเป็นหมวดปัญหาส่วนตัว และปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานเช่นเดียวกับที่ผู้วิจัยศึกษา ผลจึงแตกต่าออกไป เนื่องจากการกำหนดกลุ่มประสบการณ์นั้นต่างกัน ส่วนมากจัดกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี ไว้อย่างหนึ่ง ต่างจากการแบ่งกลุ่มของผู้วิจัยที่แบ่งออกเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 2 ปี, 3 - 5 ปี, 6 - 10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป โดยคิดว่าอาจมีความแตกต่างในระหว่างกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปีอยู่บ้าง และเป็นจริงดังคาด เพราะได้พบความแตกต่างของปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานของกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 2 ปี และ 3 - 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 3 - 5 ปี อยู่ในช่วงที่งานเริ่มมั่นคงแล้วครูเริ่มปรับตัวเข้ากับสภาพของงานได้แล้ว ความคาดหวังสูงอาจลดลงบ้าง เนื่องจากประสบการณ์ที่ผ่านมาพอสมควรที่จะเพิ่มพูนความสามารถในการแก้ปัญหาได้สะดวกขึ้น มองเห็นปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานไม่ใช่สิ่งที่น่าหนักใจ ประกอบกับสามารถคาดคะเนได้แล้วว่า ครูจะต้องประสบปัญหาอะไรบ้าง และสามารถเตรียมตัวปรับตัวเพื่อเผชิญปัญหาได้ดีกว่าเมื่อเริ่มเข้าทำงาน

ผลการวิจัยครั้งนี้พอสรุปได้ว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันประสบปัญหาส่วนตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานพบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 - 2 ปี ประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานมากที่สุด และครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 11 ปีขึ้นไป ประสบปัญหาคำนสภาพการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่าปัญหาของครูในกรุงเทพมหานครกับครูในจังหวัดใกล้เคียงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะครูตระหนักในภาระ และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญปัญหาไม่ว่าจะทำการสอนอยู่ ณ ที่ใด จึงทำให้ความรู้สึกต่อปัญหานั้น ๆ ไม่แตกต่างกันมากนัก อนึ่ง สภาพสังคม และการคมนาคมที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็วย่อมทำให้สภาพของจังหวัดใกล้เคียงมีลักษณะคล้ายคลึงกับกรุงเทพมหานครขึ้นทุกที แต่กระนั้น สภาพความเป็นอยู่ในต่างจังหวัดที่มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจกัน อาจทำให้สภาพจิตใจของครูต่างจังหวัดดีกว่าครูในกรุงเทพมหานคร จึงมีแนวโน้มว่าครูในกรุงเทพมหานครจะประสบปัญหามากกว่าทั้งในด้านส่วนตัวและการปฏิบัติงาน สิ่งที่ยุทธบริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องของฝั่งตะวันตกคือ การหาทางแก้ไขสาเหตุที่ทำให้ครูมีปัญหาซับซ้อนใจทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด มิฉะนั้นจะเป็นเหตุบั่นทอนสมรรถภาพในการทำงานของครู

สำหรับครูใหม่ ควรจัดสัมมนา หรือฝึกงานก่อนเข้าประจำการ อาจจัดเป็นหลักสูตรพิเศษในสถาบันฝึกหัดครู หรือจัดโปรแกรมแนะแนวครูใหม่ในโรงเรียน จัดให้มีการอบรมครูในระหว่างประจำการ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคือครูใหม่และครูที่มีอายุราชการนานเพื่อให้โอกาสเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ค้นคว้าวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ในการสอน และปรับตัวให้ก้าวทันโลก อยู่เสมอและควรจัดบริการช่วยเหลือครูเป็นพิเศษด้วย เช่น จัดสโมสรครู จัดสรรหมู่บ้านครู จัดหอพักบุตรครู เป็นต้น

สถาบันฝึกหัดครู ควรเพิ่มหลักสูตรเพื่อฝึกให้ครูมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาจนออกสอน สร้างสถานการณ์จำลองปัญหา เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการปกครองนักเรียน การแก้ไขความประพฤติ การวางตัวต่อนักเรียน ตลอดจนผู้บริหาร คณะครู ญาติปกครอง ตลอดจนเจตนาของครูในชุมชน

ปัญหาค่าน้ำสัติกการ เป็นปัญหาที่ยังต้องการปรับปรุงมากเพราะจะเป็นพลังจูงใจให้ครูทุ่มเทในอาชีพ เชื้อเชิญสถานะของครูให้เป็นที่ยอมรับนับถือและเป็นพลังสร้างเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องส่งเสริมความก้าวหน้า สนับสนุนการเพิ่มพูนความรู้ของครูทุกวิถีทาง ส่งเสริมให้ครูได้ทำงานเต็มกำลังความสามารถ จัดบริการผ่อนภาระให้ครู เช่น ครูแนะแนว นักจิตวิทยา พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ เพื่อร่วมมือกับครูในการแก้ไขปัญหาของ

นักเรียน ผู้บริหารควรถือเป็นหน้าที่ ๆ จะต้องดูแลทุกข์สุขของครู สภาพของโรงเรียน สวัสดิภาพ ความปลอดภัย ความสะดวกในการมาทำงานของครู ไม่ควรเพิ่มงานกิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตร ให้ครูมากจนไม่มีเวลาพักผ่อนในวันหยุด และปฏิบัติภารกิจในครอบครัว เพราะชีวิตที่มีแต่การทำงานย่นทำให้สุขภาพจิตทรุดลงได้อย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงด้านสุขภาพจิตของครู จัดบริการให้ครูได้มีโอกาสพบจิตแพทย์ เป็นครั้งคราว เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดและแก้ไขข้อบกพร่องใจของครู ปรับปรุงด้านการ เบิกการรักษายาบาล การลดค่าพาหนะครั้งราคา เปิดโอกาสให้เบิกเงินสะสมได้บางตามความ จำเป็น หลีกเลี่ยงการประชุมที่พร่ำเพรื่อหรือใช้เวลานานเกินไป

นายแพทย์อาคม สรสุชาติ (อาคม สรสุชาติ, 2519 : 32 - 37) ได้เสนอวิธี ปฏิบัติเพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามอัตภาพ ว่าควรปรับตนเองตาม สิ่งแวดล้อมตามสังคมเพราะคนเราจำเป็นต้องอยู่ในสังคม ควรใช้ 4 F คือ

F - Face Fact	เผชิญกับความ เป็นจริง
F - Fight	สู้เท่าที่จะสู้ได้
F - Failure	ถ้าไม่ได้อะไรก็ควรหวังให้ลดความหวังลงมา
F - Fun	ถ้าถึงที่สุดแล้วควรมองโลกด้วยอารมณ์ขันอย่าจริงจัง มากนัก

ขอเสนอแนะเหล่านี้ ครูน่าจะนำไปปฏิบัติได้ถ้ามีปัญหามากมายจนอารมณ์เครียด เพราะ เป็นทางออกที่ดีไม่มีพิษมีภัย

ขอเสนอแนะในการวิจัย ✓

สำหรับผู้ที่สนใจว่าเรื่องปัญหาที่ทำให้ครูวิตกกังวลต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า

1. ควรศึกษาให้กว้างขวางโดยใช้กลุ่มประชากรในต่างจังหวัดทั้งหมด เพื่อเปรียบเทียบ ให้เห็นข้อเท็จจริงว่าครูที่ทำงานอยู่ในสภาพพื้นที่แตกต่างกันมาก ๆ จะมีปัญหาแตกต่างกันกับครูใน กรุงเทพมหานครหรือไม่

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบว่าครูประสบปัญหาส่วนตัวและการปฏิบัติงานมากน้อยกว่ากันหรือไม่เพียงไร
3. ควรศึกษาปัญหาในรายละเอียดเพื่อหาความแตกต่างของปัญหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และสามารถส่งเสริมโคตรงประเด็นของปัญหา
4. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของครูในระดับต่าง ๆ เช่น ประถมศึกษา กับมัธยมศึกษา วิทยาลัยครู ตลอดจนมหาวิทยาลัย ว่าครูมีปัญหาดังกล่าวแตกต่างกันหรือไม่
5. ควรศึกษาสภาพสุขภาพจิตของครูใส่อย่างจริงจัง เพื่อทราบสาเหตุที่ทำให้ครูใส่กมีปัญหามากกว่าครูที่สมรสแล้ว
6. ควรศึกษาปัญหาความวิตกกังวลของกลุ่มคนในอาชีพต่าง ๆ เปรียบเทียบกับอาชีพครู
7. เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงหรือตอบคำถามไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง โดยครูบางโรงเรียนอาจเกรงจะมีผลกระทบกระเทือนต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานของตน ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นแบบสร้างสถานการณ์ เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูลสูงขึ้น
8. ถ้าเป็นไปได้ไม่ควรส่งแบบสอบถามผ่านฝ่ายบริหารของโรงเรียนเพราะอาจเป็นอุปสรรกต่อการตอบแบบสอบถามตามข้อเท็จจริงของครู.

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กอ สวัสดิพานิชย์ "ปัญหาสังคมไทย" ครูสาร เขตการศึกษา 9 20 (2) : 1 - 8 ตุลาคม 2518.

กิตติพร ปัญญาบุญโอบูล สุขภาพจิตของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2515,
70 หน้า.

คมเพชร ฉัตรศุภกุล การศึกษาเปรียบเทียบขององค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ การปรับตัวและ
กิจกรรมในวิทยาลัยของนักศึกษาชั้น ป.กศ.สูง ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514 ที่มีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนสูง และต่ำของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515, 123 หน้า.

จักรสิน พิเศษสาคร "ความไม่เป็นธรรมของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู
พ.ศ. 2518" วิทยาสาร 27 (6) : 15 - 17 22 กุมภาพันธ์ 2519.

เจตน์ โชติกเสถียร การสำรวจปัญหาครูโรงเรียนราษฎร์ วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2503, 95 หน้า.

ชนะ ประณศรี "สังคมไทย" เอกสารประกอบการบรรยายวิชาสังคมศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา
บางแสน ชลบุรี 2507, 104 หน้า.

ณรงค์ อักขีโสภาก การเปรียบเทียบความเป็นอยู่ครูโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ใน
จังหวัดสระบุรี วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2509, 109 หน้า.

ณัฐพล ชันธิไชย "การวิเคราะห์กำลังขวัญในการปฏิบัติงาน" พัฒนบริหารศาสตร์
14(5) : 445 - 447 มกราคม - ตุลาคม 2517.

เคอร์ซอล, วิลเลียมอาร์แวน การเป็นผู้บังคับบัญชาที่ดีในราชการและธุรกิจ

จำนงค์ สมประสงค์ แปลและเรียบเรียง เอกสารโรเนียว 2515, 238 หน้า.

เต็มสิริ บุญสิงห์ เอกสารประกอบคำบรรยายประกอบการสอนวิชาสุขวิทยาจิต

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 23 หน้า.

งนุช สารภรณ์ การศึกษาลักษณะงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง วิทยานิพนธ์

ครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513,
144 หน้า.

นิยพรณ ชูวาพิทักษ์ การปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาค วิทยานิพนธ์

ครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514, 67 หน้า.

บุญถิ่น อัครถาวร การเตรียมครู โรงพิมพ์คุรุสภา 2513, 55 หน้า.

บุษราคัม บุญปรณานนท์ การสำรวจภาวะความเป็นอยู่ของครูในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียน

ราษฎร์ในจังหวัดกาญจนบุรี วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2509,
81 หน้า.

ประธาน จันทร์เจริญ ขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครู วิทยานิพนธ์

ครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 129 หน้า.

ประไพรัตน์ โมราตบ "ปัญหาในครอบครัว" วารสารแนะแนว 7 (26) : 4 เมษายน -

พฤษภาคม 2516.

ประมวล คิคคินสัน "สุขภาพจิต" อาจารย์สาร 2(5) : 18-19 ตุลาคม - ธันวาคม 2514.

ประมัย สวัสดิ์สิงห์ การสำรวจปัญหาครูโรงเรียนราษฎร์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปีการศึกษา 2516 วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2506, 197 หน้า.

ประศักดิ์ ตปนียากร สภาพความพึงพอใจในงานของอาจารย์วิทยาลัยครู วิทยานิพนธ์
ครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513,
127 หน้า.

ปรีชา ยนต์นิยม การศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจของข้าราชการครู กรมสามัญศึกษา และ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดในจังหวัดสุโขทัย . วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2518, 54 หน้า.

ปิ่น รังสิลป์ การสำรวจภาวะความเป็นอยู่ของครูในจังหวัดนนทบุรี ปี 2506 วิทยานิพนธ์
ครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2507, 167 หน้า.

ณิศ สุวรรณรัตน์ "ครูคือนักบุญแบกภาระ" ประชาศึกษา 18(3) : 153 - 160
ตุลาคม 2509.

พูนผล อาสนจินดา แผนที่ภูมิศาสตร์ไทย โรงพิมพ์สุสภา 2500, 125 หน้า.

ภิญโญ สาคร "การบริหารบุคลากร" เอกสารบันทึกการบรรยายชุดที่ 4 สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์-
แห่งประเทศไทย สิงหาคม 2512.

บุญเยี่ยมวิไลย์ ขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 6
วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2519, 118 หน้า.

ละเมียด ลิ้มอักษร "ปัญหาของครู" วารสารแนะแนว 7(27) : 56 มิถุนายน - กรกฎาคม
2516.

ล้วน สายยศ "แบบทดสอบวัดเจตคติที่มีต่ออาชีพครู" พัฒนาการวัยกลม สำนักทดสอบทาง
การศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2517, 124 หน้า.

๑

ล้วน สายยศ และ อังคณา ศันศิริคันทานนท์ สถิติวิทยาทางการศึกษา สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช
2515, 276 หน้า.

วรรณวิภา ทองเอก ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู วินัยในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ใน
การเรียนรู้และการสอนของนิสิตฝึกสอน วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก ปรินิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517, 70 หน้า.

วัชรวิทย์ เกตุโสภิต "สุขภาพจิต" พัฒนาชุมชน 15 (8) : 22 - 37 สิงหาคม 2519.

วิชัย กิสสระ "การนิเทศการศึกษากับการบำรุงขวัญของผู้ร่วมงาน" ศรีนครินทร์สาร
2(2) : 22 - 31 ตุลาคม 2518 - มกราคม 2519.

วิทยา นาทอง การสำรวจปัญหาครูใหม่ วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชานิเทศและ-
บริหารการศึกษา 2508, 80 หน้า.

วีรชาติ แก้วไสย องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู
โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย ปรินิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2518, 98 หน้า.

วีรยุทธ วิเชียรโชติ "บทบาทของครูในการพัฒนาประชาธิปไตย" ครูเชียงใหม่ 5(4) :
22 - 24 มกราคม 2517.

สถิตย์ นิยมญาติ "โรคจิตเกิดขึ้นได้อย่างไร" ศรีนครินทร์สาร 2(2) : 46 ตุลาคม
2518 - มกราคม 2519.

สมอาจ วัฒน ความคิดเห็นของอาจารย์โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาเกี่ยวกับบทบาท
ของโรงเรียนสาธิต ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2509, 147 หน้า.

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร "แรงงานครู" จันทร์เกษม 116(1):70-74 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2517.

สาโรช ยันตโกศล การเปรียบเทียบวุฒิและฐานะทางเศรษฐกิจของครูชายและหญิงในโรงเรียนราษฎร์กาทอลิก ในจังหวัดพระนคร พ.ศ. 2510 วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510, 77 หน้า.

สิริ เทศประสิทธิ์ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการศึกษาในประเทศไทย สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช 2515, 238 หน้า.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ สุขภาพจิตเบื้องต้น โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิมพ์โลก 2518, 195 หน้า.

อรุณ สุนทรพงศ์ "ความคับข้องใจของครู (อเมริกัน) 50 ประการที่ผู้บริหารการศึกษา มักมองข้ามไปเสีย" ศูนย์ศึกษา 9(10) : 53 - 57 ตุลาคม 2505.

อรุณ พวงเพชร การศึกษาค้นคว้าความต้องการ ความรู้ทางวิชาชีพ และคุณลักษณะของครูที่ดีของนักศึกษา ป.กศ.สูง วิทยาลัยครูพิษณุโลก ปรินฤนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517, 145 หน้า.

อาคม สรสุชาติ "สุขภาพจิตของประชาชนในปัจจุบัน" การประชาสงเคราะห์ 20 (130) : 64 - 72 ตุลาคม 2518.

Bergeth, Robert L., "An Experimental Study of Teacher Morale in Selected School District of North Dakota", Dissertation Abstracts, 31 : 6293-A, June, 1971.

Bernard, Harold W., Mental Hygiene for Classroom Teachers, McGraw-Hill Book Company Inc., New York, 1951, 433 pp.

Berry, Clifford Lee, "A Study of the Factors That Influence Male Elementary School Teachers of Southern California to Remain in or Leave the Teaching Profession", Dissertation Abstracts, 36 : 4138 - A, January, 1976.

Chamberlain, Leo M., Leelie W. Kendred, The Teacher and School, Organization New Jersey : Engle, - Wood Cliff, Prentice - Hall, Inc., 1966, 183 pp.

Cook, Richard Paul, "The Relationship of Principal Leader Behavior and Teacher Morale to Certain Other Variables in Selected Urban Elementary School", Dissertation Abstracts, 31 : 5063 - A, April, 1971.

Cronbach, Lee Joseph, Essentials of Psychological Testing, Harper and Brothers, Inc., New York, 1970, 752 pp.

Crow, L.D., Mental Hygiene, McGraw-Hill Book Company, Inc., New York, 1951, 433 pp.

Cruickshank, Donald R., "Perceived Problems of Secondary School Teachers", The Journal of Educational Research, 68(4) : 154 - 159, December, 1974.

Davies, Paul Rowland, "Relationship between Collective Negotiations and Teacher Morale in Selected Indiana Secondary Schools", Dissertation Abstracts, 32 : 2011 - A, November, 1972.

Dye, Carole, "A Study of The Influence of Their Spouse when Beginning Female Elementary Teachers Seek Counsel for School Problems with Recommendations for the Elementary Education undergraduate Program", Dissertation Abstracts, 36 : 1912 - 1913 - A, October, 1975.

Edward, B Johns, Health for Effective Living, McGraw-Hill Book Company, Inc., New York, 1954, 473 pp.

Guilford, J.P., Fundamental Statistics in Psychology and Education, McGraw-Hill, Inc., New York, 1965, 605 pp.

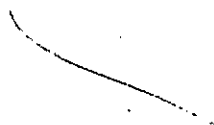
Harap, Henry "Many Factors Affect Teacher Morale", Nation's Schools, 63 : 55 - 57 June, 1959.

Hecklik, Edward John, "A Study of Factors Related to Job Satisfaction of Secondary School Counselors", Dissertation Abstracts, 36 : 5546 - A, February, 1976.

- Hedlund, Robert L., "Teachers and the Teaching Profession in Ethiopia", Dissertation Abstracts, 36 : 4416 - 4417 - A, June, 1976.
- ✓Himelstein, Samuel, "A Comparative Study of Teacher Satisfactions and Dissatisfactions between Teachers of Selected Jewish Day School and Orthodox Jewish Public School Teachers in New York City", Dissertation Abstracts, 11 : 7559 - A, May, 1976.
- Kelly, Edgar Alan, "Case Study and a Analysis of the Role of Morale Organizational Climate, and Conflict in the Study of Secondary School Environment", Dissertation Abstracts, 31:6306 - A, June, 1971.
- Kennedy, J John, "Problems of Beginning Secondary Teachers in Relation to School Location", The Journal of Educational Research, 69(5) : 167 - 171 - A, January, 1976.
- ✓Lindquist, E.F., Design and Analysis of Experiment in Psychology and Education, Houghton Mifflin, Boston, 1956, 398 pp.
- ✓Maclean, M.S., "A Teacher Selection and Counseling Service", The Journal of Educational Research, 48(2) : 669 - 770, February, 1955.
- McNemar, Quinn, Psychological Statistics, John Wiley & Sons, Inc., New York, 1959, 408 pp.
- Milan, Bawske Daddy, "Teacher Load in Selected Nebraska Junior High Schools", Dissertation Abstracts, 12 : 5511 - A, April, 1962.
- Mill, Queenie B., "Personnel and Professional Problem of Elementary School Teacher", The Journal of Educational Research, 28(4) : 279 - 288, December, 1954.
- Mori, Takako, "Analysis of Factors, Influencing Motivation for Becoming a Teacher", The Journal of Educational Research, 60(4) : 174 - 179, December, 1966.
- ✓Nickel, John, "The Confrontation Meeting Identifying First Year Junior High School Teachers' Problems", The Clearing House, 49(8) : 358 - 360, April, 1976.
- ✓Pogue, E. Graham, "Professional Status of the Laboratory School Teacher", Facilities for Professional Laboratory Experience in Teacher Education 1954, 170 pp.

- /Quitugua, Franklin Joseph, "An Investigation of Factors which Affect Teacher Satisfaction and Tenure", Dissertation Abstracts, 36 : 1224 - A, September, 1975.
- /Schwarz, E. Terry, "A Study of Beginning Teachers Problems Encountered and Service Sought", Dissertation Abstracts, 36 : 535 - 536 - A, July, 1975.
- Sikes, Joseph N., "Differential Behavior of Male and Female Teachers with Male and Female Students", Dissertation Abstracts, 33 : 217 - A, July, 1972.
- /Winer, B.J., Statistical Principles in Experimental Design, McGraw-Hill Book Company, New York, 1971, 907 pp.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คำอธิบายจำแนกของแบบมาตรฐานประมาณค่า
เกี่ยวกับปัญหาของครู จำแนกเป็นรายข้อ

ค่าอำนาจจำแนกของแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับปัญหาของครู
จำแนกเป็นรายข้อ

1. ปัญหาส่วนตัว

หมวดย่อยของปัญหา	ข้อที่	อำนาจจำแนก	ข้อที่	อำนาจจำแนก	ข้อที่	อำนาจจำแนก
ก. บุคลิกภาพ	1	1.7101	2	1.7442	3	2.4007
	4	2.4958	5	3.0026	6	2.4552
	7	1.7223	8	3.9077	9	2.5510
	10	5.3918	11	3.7875	12	3.5615
	13	5.6359	14	2.4124	15	3.2397
	16	2.8135				
ข. ครอบครั	17	2.7950	18	2.0926	19	3.9216
	20	1.7398	21	2.0604	22	3.83
	23	2.5456	24	2.7739	25	2.8417
ค. เศรษฐกิจ	26	4.56	27	4.9909	28	3.3773
	29	5.1105	30	3.0936	31	1.7976
	32	2.8683	33	2.0319	34	5.6480
	35	3.4947				

2. ปัญหาสภาพการปฏิบัติงาน

หมวดย่อยของปัญหา	ข้อที่	อำนาจจำแนก	ข้อที่	อำนาจจำแนก	ข้อที่	อำนาจจำแนก
ปัญหาเกี่ยวกับ นักเรียน	36	3.3451	37	2.6945	38	1.7204
	39	2.4832	40	2.1794		
ปัญหาเกี่ยวกับ ผู้ปกครอง	41	1.9519	42	2.90	43	2.9028
	44	2.3933				
ปัญหาเกี่ยวกับ ผู้บังคับบัญชา	45	1.7179	46	2.5350	47	5.3301
	48	4.3660	49	4.6116	50	4.4308
	51	4.1466	52	5.1274	53	4.0587
	54	3.5021				
ปัญหาเกี่ยวกับ ผู้ร่วมงาน	55	1.7181	56	1.7357	57	2.3057
	58	2.6405	59	2.5737	60	2.9753
ปัญหาสภาพ อาคารสถานที่	61	2.0992	62	5.0330	63	3.1072
อุปกรณ์ สวัสดิการ	64	3.0351	65	2.4767	66	3.9841
และคนงาน	67	5.3405	68	2.9450	69	4.8369
	70	5.4044				

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

๕๕ มกราคม ๒๕๒๐

เรื่อง ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

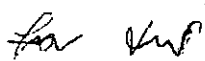
เรียน อาจารย์ไพฑูริย์

เนื่องด้วยข้าพเจ้ากำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาปัญหาซึ่งมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบกับครูในจังหวัดใกล้เคียง" โดยมีวัตถุประสงค์จะศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่ครูมักจะประสบอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทราบถึงแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขทั้งทางด้านบริหาร ด้านนิเทศการศึกษา และด้านส่งเสริมสุขภาพจิตของครู ให้ตรงกับข้อเท็จจริง และตรงกับความต้องการของครู อาจารย์ทุกท่านมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์อันจะพึงมีต่อตัวท่านและสถานศึกษาของท่านต่อไป

จึงใคร่ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามด้วยความที่เป็นจริง และตรงกับความรู้สึกในปัจจุบันของท่านมากที่สุด คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ และนำไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น มิได้มีผลต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด ท่านจึงไม่ต้องลงชื่อของท่านลงในแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่าน

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสุพรรณ ประทานทรัพย์)

นิสิตปริญญาโท สาขาการแนะแนว

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1

โปรดกาเครื่องหมาย ☒ ลงไปใน ☐ หน้าข้อความเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. สถานภาพสมรส ☐ โสด ☐ สมรส

หมายเหตุ ในกรณีที่มิได้สถานภาพหย่าร้าง หรือเป็นฝ่ายโปรกดาลงในช่องสมรส

3. ประสบการณ์ในการทำงาน ☐ 1 - 2 ปี ☐ 3 - 5 ปี ☐ 6 - 10 ปี ☐ 11 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาของครู

คำอธิบาย

1. แบบสอบถามนี้ไม่ได้มีคำตอบข้อใดถูกหรือผิด คำตอบทุกข้อเป็นข้อเท็จจริงของผู้ตอบแต่ละคน จึงไม่จำเป็นต้องตอบตรงกับผู้อื่น หรือตรงกับหลักวิชาการใด ๆ

2. แบบสอบถามนี้ทั้งหมด รวม 70 ข้อ โปรดตอบตามความเป็นจริง และตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของท่านมากที่สุด แบบสอบถามแต่ละข้อ มีคำตอบ 5 คำตอบ คือ

จริงที่สุด	จริงส่วนมาก	ไม่แน่ใจ	จริงส่วนน้อย	ไม่จริงเลย
จริงที่สุด	หมายความว่า	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่มากที่สุด		
จริงส่วนมาก	หมายความว่า	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่ค่อนข้างมาก		
ไม่แน่ใจ	หมายความว่า	ข้อความนั้นท่านตัดสินใจลงไปในใจโดยเด็ดขาดไมไ่ควา ตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่มากหรือน้อย		
จริงส่วนน้อย	หมายความว่า	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่ค่อนข้างน้อย		
ไม่จริงเลย	หมายความว่า	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่เลยโดยสิ้นเชิง		

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งที่ท่านเห็นว่าใกล้เคียงหรือตรงกับข้อเท็จจริง
ของท่านในปัจจุบันมากที่สุด เพียงข้อเดียว

หมายเหตุ ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือ ผู้มีตำแหน่งหน้าที่สูงกว่า

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	จริงสุด	จริงส่วนมาก	ไม่แน่ใจ	จริงส่วนน้อย	ไม่จริงเลย
0	นักเรียนที่ท่านสอนกระทำผิดหรือรบกวนในการเรียนมาก.....		✓			
00	ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี.....			✓		
000	ข้าพเจ้าไม่มีความกังวลใจเกี่ยวกับการรับผิดชอบในครอบครัว.....				✓	

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริงส่วนมาก	ไม่แน่ใจ	จริงส่วนน้อย	ไม่จริงเลย
1.	ท่านได้สอนวิชาที่ไม่ถนัดและไม่ตรงกับความสามารถ	✓				
2.	ท่านคิดจะเปลี่ยนอาชีพถ้าสามารถประกอบอาชีพอื่นที่รายได้ดีกว่านี้	8				
3.	ท่านคิดว่าอาชีพครู เป็นอาชีพที่คอบกว่าอาชีพอื่นที่มีความสามารถ ใกล้เคียงกัน	✓				
4.	ท่านคิดว่าสังคมเรียกร้องให้ครูปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนมากเกินไป	✓				
5.	ท่านคิดว่าอาชีพครูมีเวลาพักผ่อนมากเพียงพอแล้ว					
6.	ท่านไม่เคยพอใจในการสอน เพราะสามารถสอนศิษย์ให้เข้าใจได้ดี	✓				
7.	งานที่ท่านได้รับมอบหมายในปัจจุบัน เหมาะสมกับความสามารถของท่านดีแล้ว	✓				
8.	ท่านเลือกอาชีพครูด้วยความสมัครใจและด้วยใจรัก					
9.	ท่านพอใจที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่นี้ต่อไปโดยไม่เบื่อง่ายทอดเลย					
10.	ท่านคิดว่างานครู เป็นอาชีพที่ก้าวหน้ามากทัดเทียมกับอาชีพอื่น					
11.	ปัญหาการจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นเหตุให้ท่านอารมณ์เสียและวิตกกังวลมาก					
12.	ท่านคิดว่าอาชีพครู เป็นงานหนักทำให้ร่างกายทรุดโทรมเห็นคเห็นอย					
13.	การเดินทางไปทำงานระยะทางไกล ทำให้ท่านอ่อนเพลียมากเกินไป					
14.	ความจำและสติปัญญาของท่านยังมีประสิทธิภาพที่ไม่เสื่อมถอย					
15.	ท่านไม่วิตกกังวลแต่อย่างใดในเรื่องสุขภาพ	✓				
16.	ท่านมีสุขภาพแข็งแรงสดชื่นสมวัย					
17.	ท่านไม่วิตกกังวลเกี่ยวกับการะรับผิดชอบในครอบครัว	✓				
18.	ครอบครัวของท่านมีความสุขมาก เพราะมีความเข้าใจกันดี	✓				
19.	ท่านสามารถใช้เวลาให้ครอบครัวได้เพียงพอแล้ว					
20.	บ้านที่อยู่ของท่านอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีปราศจากสิ่งรบกวน					
21.	ครอบครัวของท่านไม่ค่อยปรองดองกันทำให้อารมณ์ไม่สงบใส่พอที่จะทำงานให้ได้					
22.	เท่าที่ควร					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริงส่วนมาก	ไม่แน่ใจ	จริงส่วนน้อย	ไม่จริงเลย
22	ท่านรู้สึกลำบากใจในการปกครองสมาชิกในครอบครัว	100				
23	ท่านมักมีปัญหาเรื่องญาติทำให้กระทบกระเทือนสัมพันธ์ภาพในครอบครัว					
24	บ้านที่อยู่ของท่านสะดวกสบายพอสมควร					
25	บ้านที่อยู่ของท่านอยู่ในที่ ๆ ปลอดภัยไว้วางใจได้ไม่ต้องเป็นกังวล					
26	ท่านมีรายได้เพียงพอกับค่าครองชีพในปัจจุบันโดยไม่เดือดร้อน	100				
27	ท่านไม่ต้องเป็นกังวลเกี่ยวกับการสร้างฐานะ					
28	ท่านมีรายได้เพียงพอใช้จ่ายเกี่ยวกับการบำรุงรักษาสุขภาพโดยไม่กังวลใจ					
29	ท่านมีรายได้เพียงพอใช้จ่ายเกี่ยวกับสังคมใดโดยไม่ลำบากใจ					
30	ท่านไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในการเดินทางไปทำงาน					
31	ท่านมีภาระหนี้สินทำให้ท่านวิตกกังวล					
32	ท่านจำเป็นต้องชวนขายหารายได้พิเศษเพื่อเพิ่มความสุขในครอบครัว					
33	ท่านรู้สึกไม่สบายใจและ เป็นกังวลที่ฐานะความเป็นอยู่ไม่หัดเทียมเพื่อน					
34	ท่านไม่ลำบากใจ เรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่พักอาศัย					
35	ท่านมีฐานะเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวโดยไม่ต้องเดือดร้อน					
36	นักเรียนให้ความเคารพและเชื่อฟังท่านเป็นอย่างดี	100				
37	นักเรียนมีน้ำใจและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม					
38	นักเรียนของท่านปกครองง่าย ไม่ทำให้ท่านลำบากใจ					
39	นักเรียนของท่านสนใจและกระตือรือร้นในการ เรียนดีมาก					
40	นักเรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียนเป็นอย่างดี					
41	ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือและอุทิศเวลาเพื่อการศึกษาต่อกับโรงเรียนเท่าที่ควร					
42	ผู้ปกครองไม่สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน					
43	ผู้ปกครองไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ความช่วยเหลือโรงเรียนได้ทั้งในด้านการเงิน และอื่น ๆ					

ข้อ	ข้อความ	จริงสุด	จริงส่วนมาก	ไม่แน่ใจ	จริงบางส่วน	ไม่จริงเลย
44.	ผู้ปกครองยอมรับฟังความคิดเห็นและยินดีปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของโรงเรียน เพื่อช่วยปรับปรุงนักเรียน					
45.	ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนโดยเสรี	✓				
46.	ผู้บังคับบัญชาของท่านพิจารณาความคิดเห็นความชอบโดยถือความสามารถของครู เป็นสำคัญ	✓				
47.	ท่านได้รับความเสมอภาค และความยุติธรรมในการปฏิบัติงานมากที่สุด	✓				
48.	ท่านได้รับการบำรุงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี					
49.	ผู้บังคับบัญชาของท่านเต็มใจสนับสนุนเมื่อครูจำเป็นต้องโยกย้ายหรือโอนไป รับราชการอื่น	✓				
50.	ผู้บังคับบัญชาของท่านอีกนั้นในพรหมวิหาร 4					
51.	ผู้บังคับบัญชาของท่านไม่สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูก้าวหน้า เช่น การศึกษาต่อ					
52.	ผู้บังคับบัญชาของท่านยึดถือความคิดเห็นของคนเป็นใหญ่มากเกินไป	✓				
53.	ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้ครูจนเกินกำลังความสามารถ ทำให้ครูเหนื่อย เกินไป					
54.	ท่านไม่เอื้อหนายในการประชุมเพื่อปรึกษาหารือของผู้บังคับบัญชาของท่าน	✓				
55.	เพื่อนร่วมงานของท่านสามัคคีกันดี ไม่มีการแบ่งพวกหรือสถาบัน					
56.	เพื่อนร่วมงานตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบเป็นอย่างดี	✓				
57.	เพื่อนร่วมงานเต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกับท่านเป็นอย่างดี	✓				
58.	เพื่อนร่วมงานไม่มีโกรธ เถียง หรืออิจฉาริษยาท่าน					
59.	ท่านเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี					
60.	เพื่อนร่วมงานของท่านปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็ง เสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว	✓				
61.	โรงเรียนของท่านขาดแคลนอุปกรณ์การสอน ทำให้ท้อใจในบางครั้ง	✓				
62.	ท่านยังไม่พอใจบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น ห้องพักรู บริการอาหาร น้ำดื่ม ห้องสมุด และบริการช่วยเหลือครูในต่าง ๆ					

ข้อ คำถาม	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง ปาน กลาง	ไม่ จริง	จริง ปาน กลาง	จริง ที่สุด
63.	การโรงในโรงเรียนของท่านส่วนมากไม่เต็มใจบริการครูโดยทั่วถึง เพราะ ไม่มีส่วนให้เขาได้รับผลประโยชน์					
64.	การโรงในโรงเรียนของท่านรับผิดชอบงานที่ไม่เลี้ยงงาน					✓
65.	การโรงในโรงเรียนของท่านเข้าใจงานในหน้าที่ดี ทำให้งานเกินไปได้สะดวก รวดเร็วขึ้น					
66.	การโรงในโรงเรียนของท่านมีความประหลาดใจว่าว่างใจ					✓
67.	ท่านได้รับความสะดวกในการเบิกใช้อุปกรณ์การสอนเป็นอย่างดี					
68.	ท่านได้รับความสะดวกในการจัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอนเป็น อย่างดี					✓
69.	ท่านพอใจสภาพแวดล้อมในโรงเรียนของท่าน เพราะถูกสุขลักษณะปราศจากสิ่ง รบกวน					✓
70.	ท่านพอใจทำการสอนอยู่ที่เดิม โดยไม่กลีย้ายไปทำงานที่อื่น					✓